

Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs

Latvijas Kultūras akadēmijas
Zinātniskās pētniecības centrs
Rīga, 2014

Pētnieki

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra pētniece, Dr. art. Baiba Tjarve

Latvijas Kultūras akadēmijas docente, Mg. art. Ieva Zemīte

Latvijas Kultūras akadēmijas studentes: 4. kursa bakalaura programmas Kultūras socioloģija un menedžments studente Luīze Jansone, 1. kursa maģistra programmas Kultūras menedžments un radošās industrijas studentes, Bc. art. Līga Grīnberga un Bc. art. Dārta Dīvāne

Konsultanti: Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centra vadītāja Dr.sc.soc. Anda Laķe, pētnieks Gints Klāsons

Maketētājs: Krišjānis Šteins

Druka: SIA "NRJ Printing"

Pētījums tapis ar Rīgas domes un Valsts Kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu.

Paldies par atsaucību Ievai Niedrei, Kristiānai Reingoldei, Sandrai Jakušonokai, Ritai Reliņai, Olītai Briedei!

Ar Rīgas domes atļauju pētījumā izmantoti dati no Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojuma "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem", kuru izstrādājusi pretendentu apvienība SIA "Aptauju centrs" un SIA "Excolo Latvia" (2014). Ziņojums pieejams <http://www.sus.lv/lv/petijumi/rigas-iedzivotaju-aptauja-rigas-iedzivotaju-apmierinatiba-ar-pasvaldibas-darbibu-un-pilseta#sthash.ej4Gxk2l.dpuf>

Pētījums "Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs" pieejams <http://culturelablv.wordpress.com/resursi/>

Latvijas Kultūras akadēmija
Zinātniskās pētniecības centrs
www.lka.edu.lv

Ludzas iela 24, Rīga, LV-1003

ISBN numurs 978-9934-8500-0-4

Pētījuma iecere

Pētījuma tēma un galvenais mērķis – kultūras patēriņa un līdzdalības ietekme uz pilsētu apkaimju attīstību. Programmas *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* tematiskā līnija „Ceļu karte” aptver 58 Rīgas pilsētas apkaimes¹, nodrošinot programmu ārpus Rīgas pilsētas centra, lai „*kaut uz mirkli arī Purvciemu, Vecmīlgrāvi vai Sarkandaugavu padarītu par kultūras dzīves epicentru, cerībā, ka tur notiekošais sagatavos augsni kultūras klātbūtnei*”². Latvijā trūkst pētījumu, kuros tiktu atspoguļots, kā kultūras projekti un pasākumi var labvēlīgi ietekmēt apkaimju un kopienu attīstību. Tā kā 2014. gadā kultūras dzīves organizatori īpaši pievērš uzmanību vietām, kurās līdz šim kultūras klātbūtne bija visai nosacīta, tad Latvijas Kultūras akadēmijas pētnieki neatkarīga pētījuma ietvaros nolēma paskatīties, kā veicās ar šo mērķu īstenošanu. Līdz ar to, veicot pētījumu, bija iespēja salīdzināt dažādu Rīgas apkaimju iedzīvotāju kultūras patēriņa specifiskās prakses, izanalizēt pieprasījuma un piedāvājuma specifiku un eventuālo kultūras līdzdalības pakāpi. Izmaiņas, kādas būs ieviesusi *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* kultūras pasākumu programma apkaimēs, ir novērtējamas tikai vidējā un ilgtermiņā, tāpēc nepieciešams šo pētījumu atkārtot pēc aptuveni diviem gadiem. Projekta rezultātā iegūtie dati ir nozīmīgs pamats, lai varētu veidot pierādījumos balstītus argumentus lēmumiem par Rīgas apkaimju iedzīvotāju kultūras līdzdalības paaugstināšanas instrumentiem, par kultūras piedāvājumu, ņemot vērā kultūras pieprasījumu un dažādo sociālo grupu vajadzības. Projekta rezultāti tiks izmantoti un iekļauti *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* kopējā novērtējuma pētījuma ziņojumā. Viens no nozīmīgiem projekta rezultātiem ir sadarbība komandā starp pieredzējušiem pētniekiem un jaunajiem pētniekiem, kā arī sociologiem. Kultūras pieejamības un līdzdalības mērījuma dati un citi pētnieciskie ieguvumi ir izmantojami kultūras procesu un sociālās ietekmes pētniecībā.

¹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments apkaimes jēdzienu skaidro kā piemērota lieluma apdzīvotu vidi, kam ir sava apkalpe, identitāte un raksturs, kas izriet no apbūves veida, fiziskajām robežām, ainavas un iedzīvotāju kopības izjūtas. Informācija par projektu pieejama www.apkaimes.lv

² Gundega Laiviņa, tematiskās līnijas „Ceļu karte” kuratore, *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 programma*, Nodibinājums „Rīga 2014”, Rīga. 55. lpp.

Pētījuma ietvaros tika veikta situācijas analīze piecās Rīgas apkaimēs – Pļavniekos, Sarkandaugavā, Vecmīlgrāvī, Bolderājā un Imantā. Pētījumam sākotnēji tika izvēlētas divas Rīgas apkaimes, kurās nav pašvaldības kultūras centru, un divas, kurās ir pašvaldības nodrošināta kultūras infrastruktūra. Pļavnieki ir teritorijas ziņā neliels Rīgas mikrorajons, tomēr tā ir ceturtā apdzīvotākā apkaime ar aptuveni 50 tūkstošiem iedzīvotāju³. Sarkandaugava ir Rīgas apkaime pilsētas ziemeļu rajonā Daugavas labajā krastā, tajā mitinās aptuveni 19 tūkstoši iedzīvotāju. Sarkandaugavā tika plānoti vairāki *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* gada pasākumi, un ir iedzīvotāju izveidota patstāvīga iniciatīva – Sarkandaugavas attīstības biedrība. Vecmīlgrāvī pēc rekonstrukcijas ir atvēra kultūras pils “Ziemeļblāzma”. Imanta ir trešā apdzīvotākā apkaime Rīgā ar vairāk nekā 47 tūkstošiem iedzīvotāju, un apkaimē ir iedzīvotājiem pieejams Kultūras un atpūtas centrs “Imanta”, kurš 2015. gadā atzīmēs 20 gadu jubileju. Tā kā Pļavniekos netika organizēti *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* pasākumi, tad pētījuma gaitā tika pievienota vēl viena apkaime, kurā bija piedāvājums, kas radīts *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programmai – Bolderāja. Šajā apkaimē ir aktīva nevalstiskā organizācija, kas organizē kultūras pasākumus jau vairāk nekā 20 gadus. Bolderājas apkaime atrodas tieši blakus Daugavgrīvas apkaimē, un kultūras piedāvājums abās apkaimēs jāanalizē kopā, jo starp šīm apkaimēm ir tikai tilts un vietējie iedzīvotāji tās uztver kā vienu dzīves telpu.

Datu ieguvei veiktas:

- individuālās padziļinātās intervijas ar Sarkandaugavas, Pļavnieku, Vecmīlgrāvja un Imantas apkaimju vietējiem uzņēmējiem;
- individuālās padziļinātās intervijas ar Sarkandaugavas, Vecmīlgrāvja, Bolderājas un Imantas apkaimju kultūras pasākumu organizatoriem;
- iedzīvotāju aptauja, kurā aptaujāti 502 respondenti, no tiem 27% – Pļavnieku apkaimes iedzīvotāji, 21% – Ziepniekkalna apkaimes iedzīvotāji, 15% – Imantas apkaimes iedzīvotāji, 13% – Vecmīlgrāvja apkaimes iedzīvotāji, 10% – Sarkandaugavas apkaimes iedzīvotāji, 6% – Zolitūdes apkaimes iedzīvotāji un 8% – Juglas apkaimes iedzīvotāji;

³ Apkaimju iedzīvotāju statistikas dati par 2014. gadu pieejami Rīgas domes portālā www.apkaimes.lv.

- fokusa grupas diskusija notika Maskavas priekšpilsētā, kurā piedalījās Imantas, Ķengaraga, Ziepniekkalns un citu apkaimju iedzīvotāji, no kuriem daļa ir regulāri kultūras patērētāji, un daļa, kas reti apmeklē kultūras pasākumus (retāk nekā vienreiz gadā).

Kultūras un izklaides produkta piedāvājums apkaimēs

Kultūras piedāvājumu 2014. gadā Rīgas apkaimēs būtiski palielināja programmas *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* tematiskā līnija „Ceļu karte”, kas bija tematiski orientēta uz piedāvājumu Rīgas apkaimēs.

Projekta nosaukums	Apkaime, kurā notiek projekta aktivitātes
Rīgas paš portreti	29 Rīgas apkaimēs (t.sk. visās pētījumā analizētājās)
Aktīvās apkaimes	15 apkaimēs (no pētījumā analizētajām Sarkandaugava, Vecmīlgrāvis, Bolderāja)
Garā pastaiga	Sarkandaugava
Labas vietas TALKA	Ziepniekkalns, Čiekurkalns, Sarkandaugava
Ziedondārza stāsti	Avoti
Rīgas Fotomēnesis 2014. Urban Viewfinders	VEF, Āgenskalns, Vecmīlgrāvis , Centrs
Blank Canvas	Sarkandaugava , Maskavas forštate, Centrs, Brasa, Čiekurkalns, Grīziņkalns, Āgenskalns
Nenorunātās tikšanās	Tēriņi, Atgāzene
Deja iziet pilsētā	Vecmīlgrāvis , Centrs, Sarkandaugava , Grīziņkalns
Piena svētki	Vecmīlgrāvis , Lucavsala
Rīgas kino	Imanta , Vecmīlgrāvis , Jaunciems, Centrs, Mežaparks,

	Purvciems
Urbānās mākslas festivāls „Urbānie pilsētstāsti”	Sarkandaugava, Zolitūde, Brasa
Seno ugunsgrūdu nakts akcija	Daugavgrīva
Spēka pote	Mākslas darbi skolās: Daugavgrīva, Jugla, Mežciems, Zolitūde, Centrs
Pāri ceļiem un upei	Filma, kuras stāsti tiek balstīti uz sociālantropologu pētījumiem par Rīgas apkaimēm un to iedzīvotājiem
Festivāls „Patriarha rudens 2014”	Āgenskalns, Centrs
Rīga – Eiropas krustcelēs	15 apkaimēs (no pētījumā analizētajām Sarkandaugava, Vecmīlgrāvis, Bolderāja)
Rīgas dzejas karte	Āgenskalns, Centrs
Rīgas salas	Fotogrāfijas ekspozīcijai uzņemtas Rīgas apkaimēs, izstādītas: Sarkandaugava, Bolderāja

Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 tematiskās līnijas „Ceļu karte” projekti

Arī programmas *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* tematiskās līnijas „Izdzīvošanas komplekts” ietvaros notika daži apkaimju projekti, piemēram, “Iesakņotāji”, “Lielās talkas pagalmu kustība”, “Radošie kvartāli – “Survival Kit”. Radošo kvartālu projektu pārstāvēja septiņi dažādi projekti, t.sk. “Urbāns eksperiments „Sarkanās upes pērles”” Sarkandaugavā, “re-vīzija „Daugavgrīvas cietoksnis”” Daugavgrīvā. Kopumā *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programmā⁴ bija 24 projekti, kuru ietvaros notika 87 pasākumi apkaimēs. Gandrīz katrs projekts ietvēra, sākot no diviem līdz pat trīsdesmit un vairāk pasākumiem, kuri

⁴ Dati analizēti 2014. gada oktobrī un novembrī. *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projekts nav noslēdzies.

bija izkaisīti ne tikai gada laikā, bet arī telpā, un notika dažādās Rīgas apkaimēs. Grūti izsekot nosaukumam un piedāvājumam bija ne apmeklētājiem, bet arī citiem pasākumu organizatoriem.

Pasākumi apkaimēs tika orientēti uz pieejamības un iedzīvotāju līdzdalības veicināšanu. Lai ieviestu jaunas tradīcijas un piesaistītu apmeklētājus ārpus tradicionālajām norises vietām, organizatori piedāvāja plašu bezmaksas projektu klāstu. Tikai daži pasākumi no visiem apkaimju projektiem *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* ietvaros bija ar ieejas maksu. Viens no tiem bija Gidona Krēmera koncerts Ziemeļblāzmas kultūras pilī. Arī festivāla “Survival Kit” izstādēm rūpnīcā “Boļševička” bija ieejas maksa, tomēr šis projekts ir jāaplūko ārpus apkaimju pasākumu piedāvājuma, jo festivāls “Survival Kit” Rīgas kultūras dzīvē ir jau stabila vērtība un 2014. gadā notika jau sesto reizi.

Programmā “Ceļu karte” ietvertu projektu analīze liecina, ka tikai divos-trīs apkaimju projektos nav bijusi starptautiska sadarbība, pārējos ir bijušas iesaistītas radošās personas vai ārvalstu mākslinieki (gleznotāji, grafiti mākslinieki, fotogrāfi, horeogrāfi, dzejnieki u.c.). Jāsecina, ka projektu vēriens ir atbilstošs programmu kuratoru mērķtiecīgam darbam.

Vecmīlgrāvja apkaimē *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* ir nodrošinājusi deviņu projektu norisi. Ikdienā Vecmīlgrāvī kultūras piedāvājumu nodrošina kultūras pils “Ziemeļblāzma”⁵.

Lai arī **Sarkandaugavas** apkaimē nav kultūras centra, tomēr šajā apkaimē, no analizētajām, 2014. gadā ir bijis visplašākais kultūras pasākumu piedāvājums – notikuši desmit *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projekti. Pasākumu piedāvājumu veido gan vietējo iedzīvotāju iniciatīvas, gan arī kultūras dzīves organizatoru no pilsētas centra rīkoti pasākumi (Laikmetīgās mākslas centrs, profesionāli kultūras menedžeri).

Pļavnieku apkaimē ir noticis tikai viens pasākums *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* ietvaros – projekts “Rīgas pašportreti” un viens pašvaldības projektu konkursā atbalstīts projekts – “Domā lasot, domā meklējot un atrodot!”.

⁵ Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības kultūras pils “Ziemeļblāzma”.

Argentīnas fotogrāfs Markoss Lopezs (*Marcos Lopez*) projekta “Rīgas pašportreti” laikā īstenoja fotosesiju, kuras rezultātā mājas lapā <http://rigaselfportraits.com/#area=plavnieki> redzamas sešas vietējo iedzīvotāju fotogrāfijas. Jāatzīst, ka šos pasākumus cilvēkam, kurš aktīvi nemeklē informāciju par kultūras piedāvājumu apkaimē, bija diezgan grūti pamanīt.

Lai arī **Imantas** apkaimē kultūras un atpūtas centrs “Imanta” 2014. gadā organizē 97 dažādus kultūras pasākumus⁶, tomēr *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* pasākumu programmā iekļuvuši tikai daži, turklāt citu organizatoru iniciēti projekti, piemēram – “Rīgas kino”. Kultūras un atpūtas centrā “Imanta” 2014. gadā plānoti 26 maksas pasākumi un 71 bezmaksas pasākums. Šajā skaitā nav norādīti telpu īres pakalpojumi. Ņemot vērā, ka ēka ir celta kā kinoteātris, tad kino piedāvājums kultūras centrā ir viens no pamata pakalpojumiem.

Pētījuma dati liecina, ka Rīgas apkaimes kļūst arī par iedvesmas avotu māksliniekiem un producentiem. Piemēram, dzīve Bolderājā ir pamatā gan vairāku mākslinieku radītajai izstādei, gan filmai, kuras stāsti tiek balstīti sociālantropologu pētījumos. Vietējās iniciatīvas – Bolderājas grupas veidotie projekti, piemēram, “Revīzija / Baltā zirgā”, “Baltās nakts” programma Daugavgrīvas cietoksnī norisinājās Daugavgrīvas apkaimē. Kopā *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* ietvaros **Bolderājas un Daugavgrīvas** apkaimēs notika seši pasākumi.

Pētījuma rezultāti parāda, ka pašvaldību kultūras pasākumu organizatori apkaimēs, kurās ir kultūras centri, uzsver tradīciju svētku nozīmi. Tiek organizēti tradicionālie kultūras pasākumi gadskārtu svētkos, jo organizatori izjūt nepieciešamību radīt produktu, kas būtu nepieciešams vietējiem iedzīvotājiem latviskās dzīves ziņas kopšanai – Ziemassvētki, Meteņi, Lieldienas, Jāņi un citu tradīciju svētku svinēšana.

(..) pasākumi, kas ir katram latvietim tik pašsaprotami un iesakņojušies, un viņi var atnākt un to pilnvērtīgi izbaudīt šeit, viņiem nav jābrauc uz Rīgas centru, un tas tiešām ir vietējiem (..) (Kultūras pils „Ziemeļblāzma” pārstāve)⁷

⁶ Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienības kultūras un atpūtas centra “Imanta” sniegtie dati.

⁷ Citāti šeit un pārējā pētījumā ir oriģināli un nav rediģēti.

Liendienās mūžam nekur neesmu bijusi. 21 gadu Lieldienu pasākums šeit. Tāpēc labi, ka šīs neformālās, nevalstiskās grupas veido pasākumus – viņiem brīvākas rokas (..) (Kultūras un atpūtas centrs "Imanta" pārstāve)

Tradicionālo svētku svinēšana tiek veidota atbilstoši kultūras dzīves organizatoru pieredzei, kā arī pieprasījumam pēc līdzdalības un interaktivitātes. Kultūras centru pasākumu organizatori uzskata, ka ikgadējos pasākumus (piemēram, Rīgas pilsētas svētku koncertu apkaimē, "Imanta – vieta ar vārdu") apmeklē gan seniori, gan jaunās ģimenes, gan tie, kas iesaistās kultūras centra dzīvē vistiešākajā veidā – amatiermākslas kolektīvu dalībnieki. Viens no veidiem, kā kultūras pasākumu organizatori iegūst informāciju par savu pasākumu apmeklētāju, ir konkursu un viktorīnu organizēšana pasākumu ietvaros. Ar šādu aktivitāšu palīdzību izkristalizējas regulārais un labi informētais kultūras pasākumu apmeklētājs apkaimē – vietējais, kā to dēvē apkaimes pasākumu organizatori. Ja apkaimē ir kultūras centrs, tad kultūras centrs arī pamatā veido piedāvājumu, un jaunas, ar kultūras centru nesaistītas iniciatīvas nerodas. Projektus un pasākumus ierosina ne tikai kultūras centra projektu organizatori, bet arī amatiermākslas kolektīvu dalībnieki vai vadītāji, kas nāk ar savām idejām un redzējumu.

Apkaimēs, kurās nav kultūras centru, bet ir spēcīgas nevalstiskās organizācijas (Bolderājas grupa, Sarkandaugavas attīstības biedrība), kas veido piedāvājumu, akcents tiek likts uz notikumu. Pasākuma saturu ietekmē organizatoru intereses, pieredze un izpratne par dažādām mākslas formām. Tā kā Sarkandaugavas attīstības biedrība kultūras projektus organizē kopā organizāciju "Vizuālās kultūras klubs", tad pasākumu ietvaros ir gan kinētiskās projekcijas, gan multimediju māksla.

(..) pieaicinājām ļoti labus māksliniekus, un viņi rezidences ietvaros radīja performances, kur bija kopā multimediji, teātri, vārda māksla, dzeja. Performanču māksla varbūt bieži cilvēkus neuzrunā, ja viņi nav pastāvīgi kultūras baudītāji, bet viņiem tas viss nāca kompleksā. Viņi bija darbojušies darbnīcās, zināja, ka tajā performancē viņi varbūt ieraudzīs sevi vai savu kaimiņu, ka viņi uzzinās stāstus par Sarkandaugavu, tas viņiem to interesi piesaistīja. Mēs izvēlējāmies to tēmu tādu, lai nevis tu vienkārši atnāc uz performanci, kas ir dīvaina un cilvēkam liekas, ak, Dievs, kas te tagad notiek, kāpēc tie cilvēki tā jocīgi kustās, bet tas viss bija ar sasaisti par šo apkaimi un tiklīdz viņam ir interese par to, ka viņš var atrast sevi vai

uzzināt kaut ko par lietām, kas tieši skar viņu, uzreiz interesē. Viņš tagad saprot, ka performance nav nekāds bubulis. (biedrības "Vizuālās kultūras klubs" pārstāve)

Secinājumi par piedāvājumu apkaimēs

2014. gadā kultūras pasākumu piedāvājums ir plašs, pateicoties *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* tematiskajā līnijā „Ceļu karte” tieši uz Rīgas apkaimēm orientētiem pasākumiem. No vienas puses, tas deva iespēju saņemt finansējumu vietējām iniciatīvām, no otras puses, veicināja profesionālu kultūras menedžeru izvēli veidot savus projektus apkaimēs. Tā kā *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projekti sastāv no vairākiem pasākumiem un bieži daudzskaitlīgiem, tad piedāvājums ir sadrumstalots. Pasākumu apmeklētāju nemulsinātu, ja vienam projektam ir vairāki organizatori, apjukumu rada daudzie nosaukumi un apakšprojekti.

Jāsecina, ka, ja apkaimē ir kultūras centrs, tad tas arī pamatā veido piedāvājumu, un jaunas, ar kultūras centru nesaistītas iniciatīvas nerodas. Apkaimēs, kurās nav kultūras centru, bet ir spēcīgas nevalstiskās organizācijas, akcents tiek likts uz notikumu. Nevalstisko organizāciju spēks balstās to līderu personībās, viņu radošajās idejās, sadarbības mērogā un arī spējā piesaistīt finansējumu projektu realizēšanai.

Apkaimju attīstības iespējas

Kultūras infrastruktūras loma

Nozīmīga loma kultūras piedāvājuma veidošanai apkaimē ir kultūras infrastruktūrai. **Pļavnieku** apkaimē darbojas divas pašvaldības bibliotēkas – Rīgas Centrālās bibliotēkas Pļavnieku filiālbibliotēka un Rīgas Centrālās bibliotēkas filiālbibliotēka "Pūce", kas uz kopējā Rīgas fona ir pozitīvs rādījums, jo lielākajā daļā apkaimju bibliotēku ir mazāk vai nav vispār. Ja Pļavniekos tiek organizēts kāds kultūras pasākums, tad parasti tas ir bibliotēkas iniciēts.

Imantas apkaimē atrodas pašvaldības kultūras centrs. Kultūras un atpūtas centra "Imanta" kultūras pasākumu organizatori uzskata, ka ēka ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī, tāpēc ir ierobežotas piedāvājuma iespējas un nav pat domas, ka varētu konkurēt ar piedāvājumu Rīgas centrā. Arī atrašanās vieta pēc organizatoru domām ir neveiksmīga, jo, lai tiktu līdz kultūras centram, jāšķērso ceļš ar nodalītām joslām. Vienā pusē ir viss Imantas dzīvojamais rajons, veikali, sabiedriskā transporta pieturas, otrā pusē ceļam – liela autostāvvietā un kultūras centrs. Lai atnāktu uz kultūras centru, jāzina uz kurieni iet un jābūt motivācijai meklēt *īstās durvis*. Pasākumu organizatori domā, ka joprojām daļa Imantas apkaimes iedzīvotāju pat nezina, ka tāds centrs eksistē, lai arī tā ir vienīgā Latvijas neatkarības gados Rīgā no jauna uzbūvētā pašvaldības kultūras iestāde. Ikdienā kultūras centra durvis ir aizslēgtas un ieeja mērķtiecīgi jāmeklē. Kultūras centrs nevar atļauties vērt durvis vaļā tieši kino teātrim piemērotā plānojuma dēļ. Galvenās durvis ved uzreiz uz lielo zāli. Lai arī ēka ir tikai 20 gadus veca, tā ir celta kā kinoteātris un tikai pēc tam pielāgota kultūras centra vajadzībām. Šajos 20 gados nav veikti nekādi infrastruktūras uzlabojumi, tāpēc šobrīd ēka ir vizuāli un tehniska neatbilstoša piedāvājuma nodrošināšanai mūsdienīgam kultūras patērētājam.

Tās mājas, kas ir apkārt, tie pie mums nenāks. Ja gribēs uz teātri, tad uz teātri arī brauks, aizies centrā kaut kur. Jo telpas mums ir 20 gadus vecas, infrastruktūra ir 20 gadus veca. Mēs nevaram piedāvāt mūsdienīgu servisu kā visas koncertzāles un citas vietas. Nāk tie, kas jau pieraduši, kas šeit ir izauguši. (Kultūras un atpūtas centrs "Imanta" pārstāve)

Sarkandaugavas apkaimes kultūras infrastruktūra ir daudzveidīgāka. Tur darbojas sešas pašvaldības bibliotēkas, viena valsts kultūras organizācija – Nacionālā vēstures muzeja (LVM) filiāle “Dauderi” un pašvaldības pārziņā esošais Bērnu un jauniešu centrs “Laimīte”, kas arī ir nozīmīgs kultūras dzīves veidotājs. Vietējie bērni un jaunieši tur var nodarboties ar dejošanu, dziedāšanu, sportošanu un citām aktivitātēm. BJC “Laimīte” organizē savus un arī aktīvi iesaistās Sarkandaugavas kopīgi organizētajos kultūras un izklaides pasākumos. Ja kāds cits organizators apkaimē veido pasākumus un pievērš cilvēku uzmanību apkaimes problēmu risināšanas iespējām vai kultūras piedāvājuma daudzveidībai, tad arī tie, kas vienmēr ir veidojuši pasākumus, saņem zināmu uzmundrinājumu turpināt strādāt. LVM filiāle “Dauderi” aktīvi organizē pasākumus, ģenerē jaunas idejas, iesaistās un atbalsta, jūtot uzmundrinājumu no nevalstiskās organizācijas – “Vizuālās kultūras klubs” puses. **Bolderājas** apkaimē kultūras dzīves centrs ir Bolderājas mūzikas un mākslas skola. Otrpus tiltam, Daugavgrīvas apkaimē, atrodas Bērnu un jauniešu centrs “Bolderāja” un Daugavgrīvas cietoksnis, kas ir unikāls valsts nozīmes kultūras piemineklis. Kultūras dzīves organizatori jau vairāk nekā 20 gadus ir nevalstiska iniciatīva “Bolderājas grupa”, kas apvieno radošos un aktīvos bolderājiešus, lai organizētu pasākumus apkaimes cilvēkiem. Pašvaldība ir nodrošinājusi piedāvājumu tikai bērniem un jauniešiem. Tāpēc nevalstisko organizāciju pārstāvji uzver, ka katrā apkaimē ir jābūt kultūras centram kā vietai, kur pieaugušiem cilvēkiem sanākt kopā. Bolderājas grupas pārstāve norāda, ka Bolderājā tā ir tikai baznīca, jo uz skolu vai mūzikas un mākslas skolu pieaugušie nenāks. Tur nāk bērnu vecāki, varbūt radnieki, bet kvalitatīviem koncertiem vienīgā daļēji piemērotā telpa ir baznīca. Kultūras centra funkcijas nevar aizstāt ne baznīca, jo tomēr ierobežots skaits cilvēku izvēlas turp doties, ne skola, jo tai pamatā ir jānodrošina izglītības funkcijas. Kultūras dzīves organizatori uzskata, ka ikdienā atvērta kultūras telpa ir būtiska, lai kopienas cilvēki varētu satikties un regulāri apmeklēt kultūras pasākumus.

Kultūras nama viņiem vispār nav kā tāda, un tas man šķiet arī ir tas iemesls, kāpēc kultūras dzīvei nav kur attīstīties. Tagad pateicoties tam, ka ir radusies šī interese, un domāju, ka mūsu biedrībai arī ir liels nopelns, ka tos pasākumus mēs tur taisījām, cilvēkiem interese parādījās. Vienlaikus arī “Survival Kit” ar savām aktivitātēm, un tagad jau Sarkandaugava ir

tāda stilīga vieta, kur taisīt pasākumus, un visi uz turieni tiecas. (biedrības "Vizuālās kultūras klubs" pārstāve)

Vecmīlgrāvja apkaimē ir bagāta ar kultūras mantojumu. Vecmīlgrāvī atrodas Daugavgrīvas Baltā baznīca, Burtnieku nams, pilsētbūvniecības piemineklis "Emmas iela" un atjaunotā kultūras pils "Ziemeļblāzma".

Kultūras mantojums kā kultūras un sociālais kapitāls

Kultūras pasākumu organizatori uzsver kultūras mantojuma nozīmi. Katrā Rīgas apkaimē, balstoties uz vēsturisko attīstību, ir kāda vieta vai objekts, kas padara šo apkaimi nozīmīgu un atšķirīgu no citām. Bolderājas grupas kultūras projektu organizatore norāda, ka ir nepieciešams izvērtēt apkaimes vērtības un noteikt savas vietas unikalitāti, kas saistīta ar kultūrvēsturisko mantojumu.

Ja būs cietoksnis kā kultūras objekts, būs viss pārējais. Sarkandaugavai – Bolševička, Mežaparkam – pats parks, Kundziņsalai – vēsturiskā apbūve. Tā ir lieta, kas ir jāizmanto, un tā arī maina visu. Bolderājā tas ir cietoksnis. (Bolderājas grupa pārstāve)

Kultūras dzīves organizatori uzsver, ka tā kā kultūras mantojums – ēka – ir apkaimes kultūras dzīves pamats, tad šai pilij ir jābūt atvērtai katru dienu tīri fiziski – no rīta līdz pat vakaram. Kultūras pils "Ziemeļblāzma" ir atvērta un pieejama jebkuram apmeklētājam, jo tai jāveido kontakts starp cilvēkiem un kultūras iestādi. Kā uzskata kultūras projektu vadītāja, ja cilvēks vienreiz atnāk, "iebāž degunu" un paskatās, tad iespējams, ka arī sadraudzējas ar pili. Ziemeļblāzmas parks ir vieta, kur ļoti daudzi pavada savu brīvo laiku, it īpaši kopā ar bērniem. Ja cilvēks, kaut vai atnākot uz labierīcībām, ir pārkāpis sliekšni, ienācis pilī, tad pēc tam ir vieglāk atnākt arī uz kādu kultūras pasākumu.

(..) un arī ikdienā ir ļoti patīkami strādāt pilī, kura nav ledus pils, sterila un kurā nekas nenotiek, bet tādā, kurā tiešām dzīve virmo. Ne tikai dažus vakarus nedēļā vai mēnesī, kad ir pasākums, bet tiešām arī ikdienā. Domāju, ka tas palīdz sadraudzēties cilvēkiem ar pili un ar kultūru vispār. (Kultūras pils „Ziemeļblāzma” pārstāve)

Sadarbība apkaimēs

Kultūras pasākumu organizatori apkaimēs uzskata, ka kultūras dzīves aktivizēšana rada arī sadarbības iespējas gan ar nevalstisko un privāto sektoru, gan ar citu nozaru

organizācijām. Ja organizācijas mērķi ir ne tikai radīt kultūras piedāvājumu, bet arī iesaistīt kopienā, lai veidotu labāku dzīves kvalitāti apkaimē, tad citu vietējo “spēlētāju” iesaistīšana, ir ļoti svarīga. Sadarbība ir jāmeklē apzināti, ieguvumi visdrīzāk būs daudzpusēji – kultūras dzīves organizatoriem, uzņēmējiem, sociālajām institūcijām un apkaimes iedzīvotājiem. Analizējot Sarkandaugavas apkaimes pieredzi kultūras dzīves piedāvājuma veidošanā, “Vizuālās kultūras kluba” projektu vadītāja uzskata, ka ne tikai intensīvs darbs, bet arī dažas sakritības – spēja novērtēt kopīgās attīstības tendences un atvērtība sadarbībai – palīdzēja apvienot un iesaistīt sadarbībā uzņēmējus.

Rūpnīca RER ir tagad iesaistījusies. Viņi ir bijuši pilnīgi vienpatņi un Latvijā nekad neko nav ne sponsorējuši, ne atbalstījuši, ne darījuši. Tagad viņiem ir kultūra un viņi nāk uz pasākumiem. Tā ir veiksmīga sakritība, ka īstajā brīdī “Aldaris” arī nomaina savu tirgošanas stratēģiju un pārvēršas par tādu kā – “craft beer bruvery” un atver savu veco alus muzeju. Tagad viņi grib arī Aldara parka teritoriju uztaisīt apdzīvotu, lai cilvēkiem būtu pieejama. Paši Muzeju naktī pagājušajā pavasarī uztaisīja ļoti iespaidīgu koncertu. Un, kas ir ļoti forši, ka mēs esam piesaistījuši mūsu kopējā, šajā te draugu lokā, Rīgas psihoneiroloģisko slimnīcu. Un atkal šī te sakritība. Viņi saprata, ka ir jāver durvis plašāk vajā un jāparāda cilvēkiem, ka tā būtībā ir rekreācijas vieta, ka tur ir forša, sakopta vide un tur arī notiek izstādes. (“Vizuālās kultūras klubs” pārstāve)

Lielo apkaimes uzņēmēju iesaiste projektos Sarkandaugavā notika lēnām, bet mērķtiecīgi. Tomēr mazie (mikro), vietējie uzņēmēji ir palikuši vērotāju statusā. Viņi gan atzīst, ka apkaimē kultūras dzīve attīstās, cilvēki pasākumus apmeklē, bet nevēlas iesaistīti. Aktīva kultūras dzīve var būt labs priekšnoteikums mazo uzņēmumu apgrozījuma palielināšanai. Bet var arī nebūt, viss ir atkarīgs no tā, vai uzņēmējs saredz iespējas un vai veidojas abpusēja sadarbība. Vecmīlgrāvja kafejnīcas īpašnieks, kura uzņēmums atrodas netālu no Ziemeļblāzmas kultūras pils, uzskata, ka vietējiem uzņēmējiem netiek piedāvāta sadarbība. Sadarbība tiekot veidota ar jau esošiem lielajiem tīkliem. Citādu viedokli Imantas apkaimē pauž ziedu veikala īpašnieks, kurš uzsver, ka ir jūtams klientu pieplūdums, kad kultūras un atpūtas centrā “Imanta” notiek pasākumi. Gan kultūras centra pasākumu organizatori pasūta ziedus uz pasākumiem, gan kori, kuriem ceturtdienās ir mēģinājumi un savstarpēja

apsveikšana, iepērkas ziedu veikalā, gan arī koncertu apmeklētāji piestāj un nopērk pa kādam pušķim.

(..) ja kāds pasākums Imantas kultūras centrā notiek, tad mēs to uzreiz jūtam. Tā tas ir. Palīdz mums tajā grūtajā laikā izdzīvot. (Ziedu veikala īpašnieks Imantā)

Arī Sarkandaugavas apkaimes veikala vadītāja atzīst, ka, kopš ir atklāts Alekša skvērs, ir mainījušies vietējo iedzīvotāju pirkšanas paradumi, un tie aizvien biežāk iegriežas veikalā pēc dažādiem našķiem. Sarkandaugava esot kļuvusi jūtami dzīvīgāka, un tas atstāj iespaidu uz biznesu.

Secinājumi par apkaimju attīstības iespējām

Kultūrvēsturiskais mantojums ir viens no lielākajiem resursiem vietējā apkaimē, ko nepieciešams apzināt un aktivizēt. To var paveikt tad, ja veido partnerības ar NVO un privāto sektoru ne tikai kultūras jomā, bet arī ar citu nozaru pārstāvjiem, balstoties uz kopēju atrašanās vietu, līdzīgām vērtībām un mērķauditoriju.

Nozīmīga loma ir kultūras centram kā ēkai, kurā cilvēku radītajām iniciatīvām var meklēt domubiedrus. Ja apkaimē ir šī ēka, tad jānodrošina iespēja tai būt pieejamai apkaimes iedzīvotājiem ne tikai pasākumu laikā.

Kultūras norises var pozitīvi ietekmēt apkaimes mazo (mikro) uzņēmumu attīstību, ja vien paši uzņēmēji ir pretimnākoši un veido sadarbības platformu. Kultūras norišu daudzums un apmeklētāju aktivitāte ietekmē vietējo iedzīvotāju noskaņojumu, paradumus iziet no mājas un līdz ar to arī iepirkšanos vietējos veikalos un kafejnīcās.

Kultūras dzīves organizatoriem, kuri vēlas ne tikai radīt kultūras produktu, bet arī iesaistīt kopienā, lai veidotu labāku dzīves kvalitāti apkaimē, nepieciešams iesaistīt citas vietējās nevalstiskās organizācijas, uzņēmumus un valsts vai pašvaldības institūcijas kopīgu mērķu sasniegšanai.

Līdzdalība apkaimēs

Nevalstisko organizāciju darbība apkaimēs

Sarkandaugavas iedzīvotāji ir dibinājuši biedrību “Sarkandaugavas attīstības biedrība”, kas rūpējas par šīs apkaimes labiekārtošanu un vispusīgu attīstību. Lai arī organizācijas aktīvo biedru skaits nav liels, tā ir radījusi interesi par Sarkandaugavas apkaimi arī citiem pasākumu organizatoriem.

(..) tagad vienīgi ir otra galējība, ka apkaime jau kļūst populāra un cilvēki, mākslinieki vai organizācijas ir pamanījuši, ka ir tāda Sarkandaugavas attīstības biedrība un tad viņi zvana un saka, – mums ir tāda ideja, vai Jūs viņu varētu uztaisīt? Mēs sakām – nē, nevarētu, jums pašiem ir jānāk, jo mūsu mērķis bija iekustināt cilvēkus, lai viņi nāk un dara. Tas ir tas, ja būtu tas kultūras centrs, tad tas būtu viņu pienākums to darīt. (biedrības “Vizuālās kultūras klubs” pārstāve)

Arī Bolderājas apkaime ir interesanta dažādiem mākslinieku projektiem, kas nav saistīti ar vietējo kultūras dzīves organizatoru iniciatīvu, bet nāk no ārpuses, piemēram, regulāri laikmetīgās mākslas *uzlidojumi* no Laikmetīgās mākslas centra puses. Kā atzīst apkaimes Bolderājas grupas pārstāve, tad izvēlēties organizēt pasākumus Bolderājā jau ir kļuvis par modes lietu – alternatīvi, stilīgi, tālu no centra.

Parasti tas ir fragmentārs skatījums uz lietām, no kura tiek veidots vai nu stāsts, vai nu vīzija, vai arhitektu gadījumā, ja vairāk papēta, tad kaut kādi projekti – priekšlikumi attīstībai, kas īstenībā arī ir daļa no kultūras procesa ilgtermiņā, tikai jautājums, cik cilvēki par to uzzina? (Bolderājas grupas pārstāve)

Vietējie iedzīvotāji tiek iesaistīti Bolderājas grupas iniciatīvā “Tūrisma tīkls – Bolderāja”. Tūrisma tīkls dod iespēju vietējiem iedzīvotājiem kļūt par gidem un vadīt ekskursijas pa Bolderāju un Daugavgrīvu. Ekskursijas tiek veidotas gan kā pakalpojums tūristiem, gan arī kā daļa no kultūras pasākuma, piemēram, “Baltās nakts” Daugavgrīvas cietoksnī. Ziemeļblāzmas un Imantas kultūras centru projektu vadītājas izteica cerību, ka varbūt apkaimē ir kāda nevalstiska iniciatīva ar kultūras mērķi, kas nav saistīta ar izglītības iestādēm, tomēr par tādām neesot neko dzirdējušas. Imantā ir aktīva senioru (pensionāru) apvienība, kuri savu ideju par

dejošanas projektu izstāstīja kultūras centra projektu vadītājai, un kopīgi tapa integrācijas projekts pensionāriem – “Nāc dejot!”. Dalībai projektā esot milzīga atsaucība un interese arī no citām Rīgas apkaimēm. Nodibinājuma “Rīga 2014” finansētais apkaimju projekts “Ziemeļblāzmas svētdienas mākslas skola” ir vietējās vecmīlgrāvietes Tatjanas Krivenkovas iniciēts. Tēlotājmākslas studijas vadītāja ar ideju iepazīstināja kultūras pils “Ziemeļblāzma” projektu vadītāju un kopīgi tika iesniegts projekts, kas saņēma finansējumu un tika īstenots.

(..) tā iniciatīva nāk no tiem, kas jau kaut ko dara. Vienkārši viņi šeit redz vēl vienu iespēju, kā tikt pie finansējuma saviem projektiem. Cilvēki, kuri līdz šim neko nav darījuši un paši aktīvi iesaistījušies, nerada neko jaunu. Vismaz pie mums (..) (Kultūras pils „Ziemeļblāzma” pārstāve)

Iedzīvotāju iniciatīvas (talkas un citi pasākumi)

Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 programmas organizatori ir iniciējuši pagalmu sakopšana kustību, kuras ietvaros ir radušās jaunas iniciatīvas. Pagalmu sakopšanas ideja ir attīstījusies vairākās Rīgas apkaimēs. Piemēram, 2014. gada oktobrī Ķengaraga daudzdzīvokļu māju pagalmā notika pirmais iedzīvotāju forums „Kopā savam pagalmam!”. Pasākuma mērķis bija iepazīstināt iedzīvotājus, kuri dzīvo vienā pagalmā, aktivizēt pašiniciatīvu, rādot veiksmīgus piemērus, un mazināt komunikācijas barjeru, iepazīstoties ar pašvaldības atbildīgajām personām. Šādām aktivitātēm ir rezultāts Maskavas forštatē, Āgenskalnā, projekta “Labas vietas talkas” ietvaros Ziepniekkalnā un Čiekurkalnā. Tomēr Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” 2014. gadā, sniedz informāciju, ka pēdējo četru gadu laikā no 55,5% līdz 41,1% samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri pavada laiku kopā ar citiem apkaimes iedzīvotājiem, un no 31,3% līdz 25,2% – to īpatsvars, kuri piedalās apkārtnes sakopšanas pasākumos savā apkaimē. Talkās savā apkaimē no Pļavnieku apkaimes respondentiem piedalās 32% un no Bolderājas apkaimes 25%, turpretim respondenti no Vecmīlgrāvja salīdzinoši daudz talko ārpus savas apkaimes (16%). Imantas apkaimē 74% un Bolderājas apkaimē 77% respondentu atzīst, ka nepavada laiku kopā ar savas apkaimes iedzīvotājiem. Salīdzinot ar citām apkaimēm, Sarkandaugavas apkaimes iedzīvotāji pavada laiku kopā ar savas apkaimes

iedzīvotājiem visvairāk – 74%⁸, kas varētu apliecināt Sarkandaugavā veikto aktivitāšu lietderīgumu. Sarkandaugavas attīstības biedrība ir nozīmīgākā un aktīvākā nevalstiskā organizācija apkaimē, kas iniciē talkas un aicina iedzīvotājus piedalīties sakopšanas darbos. 2014. gadā projekta “Labas vietas talkas” ietvaros kopā ar Laikmetīgās arhitektūras centru (LAIC) tika veikta Alekša skvēra sakopšana.

Tur var pilnīgi redzēt, kā mainās cilvēku paradumi acu priekšā. Pirms tam tur bija vienkārši nesakopts zāles pleķis, ko katru gadu talkā kopām un tur pat atrada narkomānu šļircēs. Visi teica, tur jau visu nolauzīs pirmajā dienā, visu izdemolēs. Nekas nav ne nolauzts, ne izdemolēts. Cilvēki tur iet, sēž pavada laiku. (biedrības “Vizuālās kultūras klubs” pārstāve)

Iedzīvotāju iniciatīvas sociālajos tīklos

Sekojoši līdzīgi iezīmēm, jāsecina, ka pēdējo divu, trīs gadu laikā iedzīvotāju grupas aizvien aktīvāk sazinās sociālajos tīklos. Apkaimju iedzīvotāji veido mājas lapas, *Facebook.com* un *Draugiem.lv* domubiedru grupas. Internetā ir izveidota vietne www.morkovka.id.lv, kurā stāstīts par Pļavnieku vēsturi, attīstību, publicēts ievērojamāko vietu saraksts, veikalu adreses, joki par šo apkaimi, taču pēdējās aktivitātes šajā lapā notikušas 2012. gadā. Mājas lapā www.draugiem.lv arī ir izveidota lapa “Pļavnieki”, kas atsaucas uz iepriekšminēto lapu, taču arī tur darbība apsīkusi. Pļavniekiem ir savs *Twitter* konts (www.twitter.com/pljavnieki), kas ir salīdzinoši neaktīvs, jo pēdējā laikā ir izmantota opcija *retweet* diviem citu lietotāju *tvītiem*. 2014. gada 2. novembrī *Facebook* lapa “Vecmilgravis” bija piesaistījusi 1949 biedrus, kā apliecina grupas nosaukums, sarunas pamatā notiek krievu valodā un informācija tiek ievietota gan par praktiskām lietām (izpārdošana, pērk, pārdod), gan arī notiek dalīšanās ar apkaimes objektu mākslinieciski baudāmiem attēliem. Populārākā reģistrēto interesentu skaita ziņā šobrīd ir *Facebook* lapa “Par Āgenskalnu”, kas ar savu darbību ir piesaistījusi 2241 interesentus. “Bolderāja – Galvenā nomale” ir *Facebook* profils latviešu valodā, kuram ir 775 interesenti, salīdzinājumam – lapai krievu valodā “Bolderaj” ir 1368 dalībnieki un aktīva darbība, bildes, komentāri, dalīšanās ar vizuāliem materiāliem. Sarkandaugavas attīstības biedrība izveidojusi internetā vairākas vietnes, kurās informē par aktualitātēm

⁸ Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem”. Ar Rīgas Domes atļauju veikta datu papildus analīze.

saistībā ar savu apkaimi: www.sarkandaugavai.lv; www.facebook.com/sarkandaugava, www.twitter.com/sarkandaugava. Visi šie konti ir aktīvi, un tajos regulāri tiek publicēta jaunākā un svarīgākā informācija, kas liecina, ka sociālie tīkli ir kļuvuši par apkaimes iedzīvotāju komunikācijas platformu.

Amatiermākslas kolektīvi un iespējas līdzdarboties kultūrā neprofesionālā līmenī

Kā liecina Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojuma "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem" datu analīze, tad mazliet vairāk nekā darbība pašdarbības kolektīvā savā vai citā apkaimē (11%), apkaimju iedzīvotājus uzrunā iesaistīšanās kādā nevalstiskā organizācijā, biedrībā, draudzē (15%). Bolderājas apkaimē septiņi respondenti ir iesaistījušies nevalstiskā organizācijā savā apkaimē, bet pašdarbības kolektīvā darbojas tikai divi respondenti. Tā kā Imantā ir kultūras centrs, tad 10 respondenti norādīja, ka darbojas amatiermākslas kolektīvā. Tomēr lielākais vairākums neiesaistās amatiermākslas kolektīvos (89% respondentu) un nav arī iesaistījušies kādās citās nevalstiskajās organizācijās (86% respondentu)⁹. Piemēram, Pļavnieku apkaimē darbojas vairākas sporta un aktīvās atpūtas sabiedriskās organizācijas (alpīnistu apvienība "Traverss", Latvijas virves vilkšanas federācija, nodibinājums "Nacionālā karatē federācija") un mazākumtautību biedrības (Latvijas Ukrainu biedrība, Latvijā dzīvojošo ungāru biedrība "Balaton"), tomēr neviens no aptaujātajiem respondentiem nav tajās iesaistījies.

Secinājumi par līdzdalību apkaimēs

Tā kā kultūras pasākumus apkaimēs veido gan vietējās iniciatīvas, gan arī kultūras dzīves organizatori, kuri bāzējas centrā, tad arī apmeklētāji ir gan vietējie, gan tie, kas "dodas līdzī" organizatoriem no centra uz apkaimēm.

Vietējo nevalstisko organizāciju līderiem ir nozīmīga loma iedzīvotāju iesaistē kultūras un izglītības pasākumos un kopienas saliedēšanā. Projekti un pasākumi,

⁹ Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem". Pretendentu apvienība SIA "Aptauju centrs" un SIA "Excolo Latvia", ziņojums pieejams <http://www.sus.lv/lv/petijumi/rigas-iedzivotaju-aptauja-rigas-iedzivotaju-apsmierinatiba-ar-pasvaldibas-darbibu-un-pilseta#sthash.ej4Gxk2I.dpuf>. Ar Rīgas Domes atļauju veikta datu papildus analīze.

kuros iedzīvotāji tiek iesaistīti kā dalībnieki, ir ar ilgtermiņa ietekmi un veicina jaunu iniciatīvu rašanos.

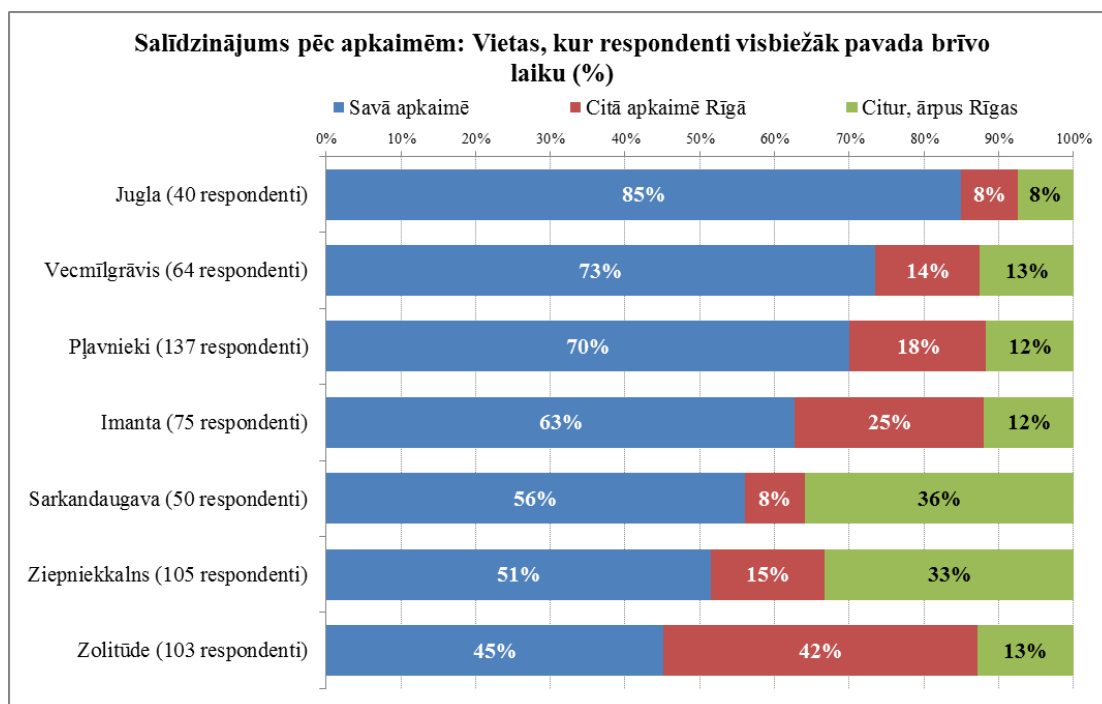
Vairāk laika savā apkaimē kopā ar citiem apkaimes iedzīvotājiem pavada iedzīvotāji no tām apkaimēm, kurās tiek investēts vides labiekārtošanā un aktīvās atpūtas nodrošināšanā. Iedzīvotāji ir atvērti pieņemt mākslas darbus un vides objektus.

Pašvaldības kultūras centru vadītāji uzskata, ka svarīgi ir kopt latviešu tradicionālos svētkus, turpretim apkaimju iedzīvotāji aktīvi komunicē krievu valodā un par latviešu tradīciju svētkiem apkaimē neinteresējas. Kultūras dzīves organizatoriem jādomā par veidiem, kā uzrunāt plašo un neapgūto auditoriju.

Pasākumu apmeklētāju analīze

Kultūras un izklaides pasākumu apmeklētāju profils

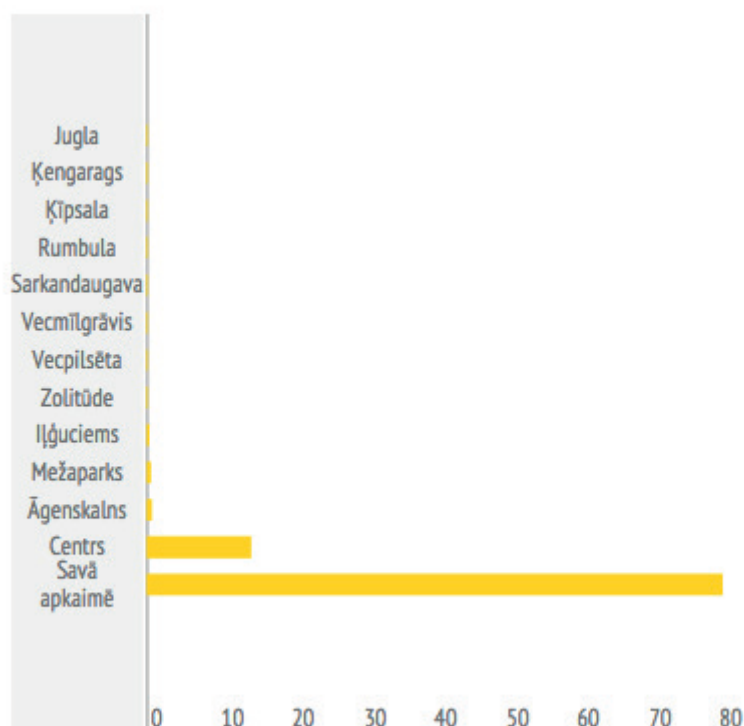
Apkaimju iedzīvotāji norāda, ka tie izvēlas pavadīt savu brīvo laiku savas dzīvesvietas tuvumā – savā apkaimē.

Pētījuma "Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs" dati, 2014

Lielākais vairums no respondentiem, kas norāda, ka brīvo laiku pavada citā apkaimē, dodas uz Rīgas centru.

Vietas, kur respondenti visvairāk pavada savu brīvo laiku: citā apkaimē (%)

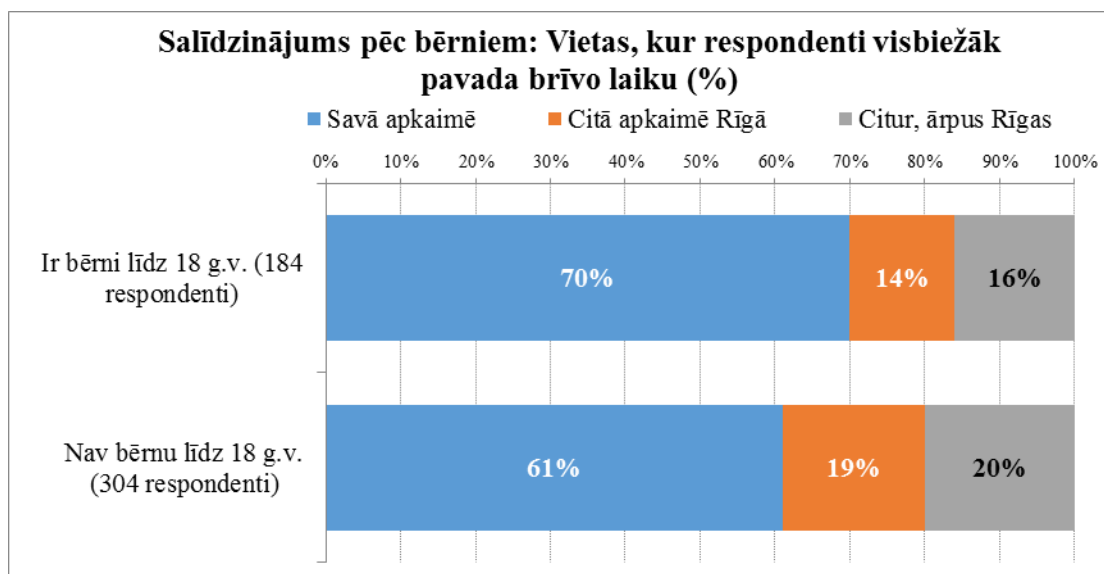

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Ja salīdzina strādājošo personu viedokli ar nestrādājošiem, tad tie, kas nestrādā, pamatā arī savu brīvo laiku pavada apkaimē (79% respondentu), turpretim strādājošie – tikai 55% – atpūšas savā apkaimē, jo dodas ārpus Rīgas (23% respondentu) vai uz citu apkaimi (22% respondentu). Tā kā nestrādājošo būtiska daļa ir pensionāri, skolēni un studenti, tad kultūras organizatoriem būtu svarīgi domāt par kultūras un izklaides pasākumu piedāvājumu tieši šīm grupām, kam ir vairāk brīvā laika. To sapratuši ir arī Sarkandaugavas kultūras pasākumu organizatori, kas domā par iespējām nodrošināt saikni starp sakārtoto infrastruktūru un aktīvo atpūtu. Piemēram, fotoizstādē “Baltās nakts” ietvaros cilvēki varēja balsot par fotogrāfijām, kas viņiem vislabāk patīk un iegūt savā īpašumā galda tenisa raketes, kuras var izmantot Alekša skvērā, jo tur ir galda tenisa spēlēšanai speciāli izveidots galds. Vietējā veikala vadītāja apliecina, ka tam ir atdeve.

Dažādu vecuma kategoriju cilvēki tur dodas (uz Alekša skvēru), gan bērni, gan pensionāri, gan jaunieši, gan vecāki ar bērniem, gan skolnieki. Jaunieši spēlē galda tenisu. Es pati nāku no darba un redzu, ka spēlē galda tenisu (veikala vadītāja Sarkandaugavā).

Ja ģimenē ir bērni līdz 18 gadu vecumam, tad ģimenes brīvo laiku pavada savā apkaimē – 70% no respondentiem. Ģimeņu interesi par pasākumiem apliecina arī kultūras projektu organizatori.

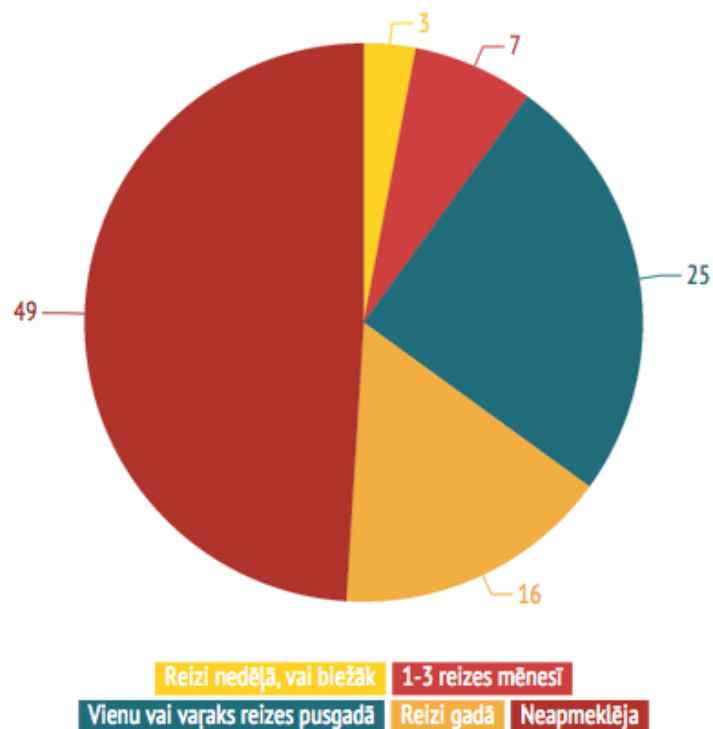
Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Ģimenes ar bērniem nāk. Var redzēt, ka bērniem tas ir gada notikums. Varbūt tā ģimene nemaz tik regulāri neiet uz citiem kultūras pasākumiem. Un viņi nāk un piedalās darbnīcās, un skatās performances. Viņiem ir iespēja gūt kādu piedāvājumu no tā saucamā augstā kultūras gala. (...) [apmeklētāju] skaits pieaug un, ko es esmu novērojusi un kas man ļoti patika, ka, ja iepriekšējā Baltajā naktī vietējiem iedzīvotājiem nebija skaidrs, kāpēc un kas tad te būs, vai vispār viņiem patīk tas, kas te ir, valdīja tā kā tāds apjukums, tad tagad jau cilvēki nāca un zināja, ka būs šī Baltā nakts un, protams, arī pa informācijas kanāliem šī informācija tika izplatīta (...). Jā, Baltā nakts, mēs nebraucam uz centru, paliekam Sarkandaugavā un ar bērniem, ar ģimenēm. Bērni vispār, kā atnāca plkst. 15:00 uz pasākumu dienā, tā līdz 23:00 naktī palika. Tātad es gribētu teikt, ka tas skaits pieaug un cilvēki sāk pierast, ka būs šādas aktivitātes. (biedrības “Vizuālās kultūras klubs” pārstāve)

Šī pētījuma dati liecina, ka kultūras un izklaides pasākumu apmeklētāju skaits (51%) ir tik pat liels kā neapmeklētāju skaits (49%). Salīdzinoši neliels ir regulāro apmeklētāju

skaitis, kas kultūras un izklaides pasākumus apmeklē no reizes nedēļā līdz reizei mēnesī (10%).

**Kultūras un izklaides pasākumu apmeklēšanas biežums
SAVĀ APKAIMĒ, pēdējo 12 mēnešu laikā (%)**

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Salīdzinot pēc demogrāfijas rādītājiem un apmeklēšanas paradumiem, starp **regulārajiem apmeklētājiem** iezīmējas **divi profili**:

- sieviete vai vīrietis, 15-16 gadi, pamata izglītība, skolēns, neprecējies, ģimenē runā krievu valodā;
- sieviete 23-30 gadi, neprecējusies vai arī precējusies, vai dzīvo kopā ar partneri un ir bērni līdz 18 gadu vecumam, augstākā izglītība, ģimenē runā latviešu valodā, speciālists, ierēdnis, nestrādā fizisku darbu.

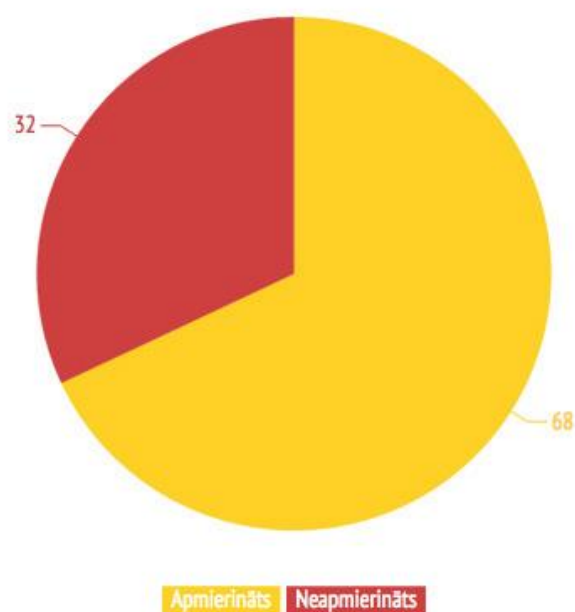
Tātad par regulārākajiem kultūras un izklaides pasākumu apmeklētājiem apkaimē var uzskatīt pamatizglītību ieguvušos vai pamatskolas skolēnus un jaunās sievietes ar bērniem.

Neregulārā apmeklētāja profils ir sieviete, 31-45 gadi, precējusies vai dzīvo kopā ar partneri, nav bērnu līdz 18 gadiem, vidējā speciālā izglītība, ģimenē runā krievu valodā, strādā fizisku darbu. **Neapmeklētāja profils** ir ļoti līdzīgs, atšķiras tikai izglītība un darba vieta: sieviete, 31-45 gadi, precējusies vai dzīvo kopā ar partneri, nav bērnu līdz 18 gadiem, vidējā izglītība, ģimenē runā krievu valodā, speciālists, ierēdnis, nestrādā fizisku darbu. Salīdzinājums liecina, ka neregulārais apmeklētājs no neapmeklētāja ne ar ko daudz neatšķiras un ir šaura robeža starp abiem, kas palielina iespējamību, ka neapmeklētājs var kļūt par neregulāro apmeklētāju.

Apkaimes kultūras un izklaides pasākumu novērtējums

Pētījumā aptaujāto apkaimes iedzīvotāju vērtējums par apmierinātību ar iespējām apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē ir pozitīvs. 68% respondenti ir apmierināti ar piedāvājumu. Apmierinātākie ir Sarkandaugavas un Juglas apkaimju iedzīvotāji. Pārsteidzoši apmierināta ar kultūras un izklaides pasākumu piedāvājumu ir vecuma grupa no 61-75 gadiem, no kuriem drīzāk apmierināti 46%, ļoti apmierināti 35%. Jāsecina, ka seniori ar kultūras pasākumu apmeklēšanas iespējām ir visapmierinātākie, ko gan neapliecina apmeklētības rādītāji. Senioriem nav pretenziju un iebildumu, ka tādi notiek.

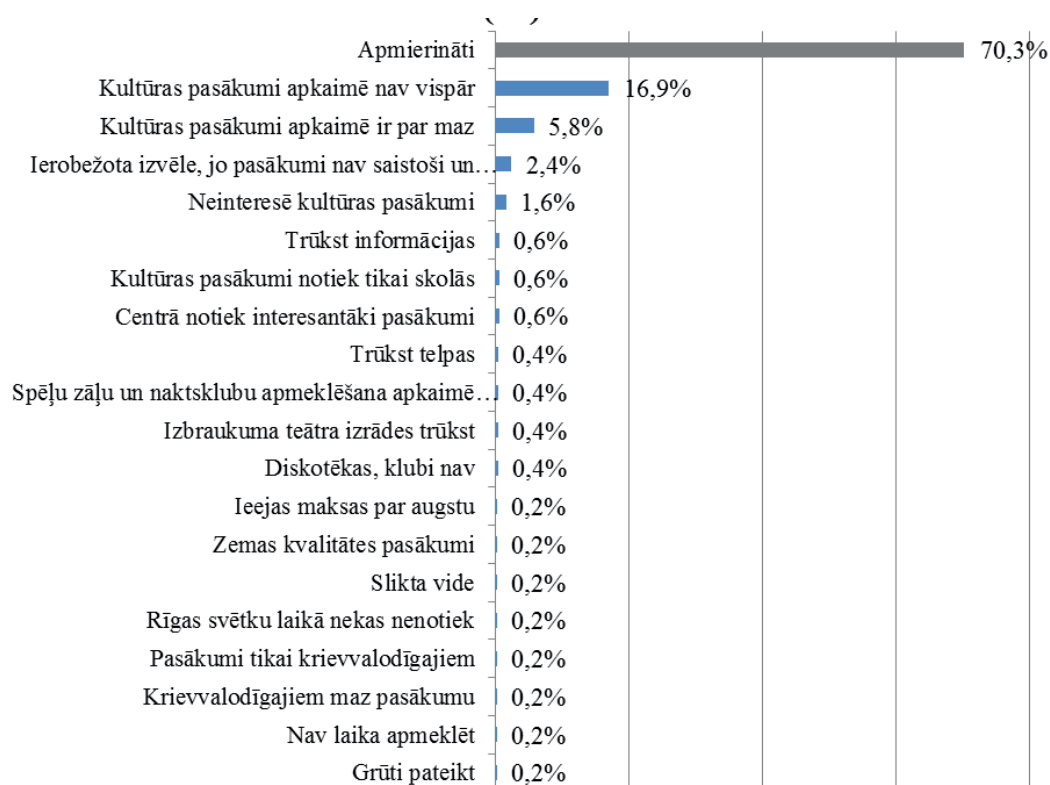
Respondentu apmierinātības līmenis ar pieejamajām iespējām apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē (%)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Neapmierinātības iemesls par pieejamajām iespējām apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē, kuru minējuši gandrīz 17% respondenti, ir tas, ka kultūras un izklaides pasākumi apkaimē nenotiek. Vēl 6% respondentu uzskata, ka kultūras pasākumu apkaimēs ir par maz.

Respondentu neapmierinātības iemesli ar iespējām apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē (%)

n = 502

Vairāku atbilžu jautājums, kopējais atbilžu skaits pārsniedz 100%.

Pētījuma "Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs" dati, 2014

Izteikti šis viedoklis dominē Pļavnieku apkaimē (52 respondenti), kurā 2014. gadā ir notikuši tikai divi kultūras pasākumi. Respondenti arī norāda, ka ir ierobežota izvēle un pasākumi neatbilst interesēm.

- Vai Pļavnieku iedzīvotāji, kad ir kaut kādi svētki, visi plūst uz Rīgas centru?

- Nu, protams, protams.

- Ir interese par tur notiekošo?

- Nu ir, ir. Vakarā, ja kaut kas notiek centrā, ir redzams arī no šejienes, ka no pieturas neviens gandrīz nenāk, bet uz turieni jau daudzi iet [smejas]. (Kafejnīcas darbinieks Pļavnieku apkaimē)

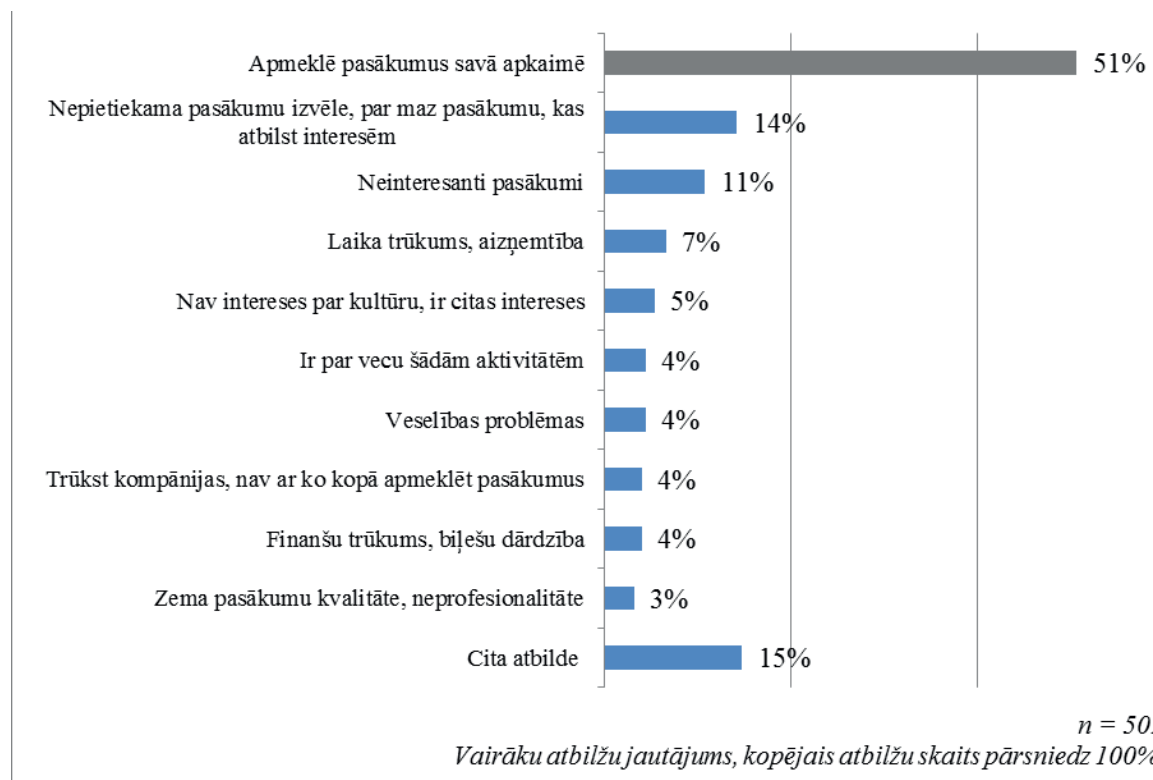
Apkaimju iedzīvotāju aptauja norāda, ka galvenais neapmeklēšanas iemesls tiem, kuri kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē pēdējo 12 mēnešu laikā nav apmeklējuši, ir nepietiekama pasākumu izvēle un par maz pasākumu, kas atbilst iedzīvotāju interesēm (14 % respondentu), kā arī iemesls, ka piedāvātie pasākumi

nav pietiekami interesanti (11% respondentu). Tātad cilvēki labprāt apmeklētu pasākumus, ja vien piedāvājums atbilstu viņu interesēm.

Domāju, ka ir interese, tikai nav piedāvājuma un nav izvēles iespēju. Tas, ko viņiem piedāvā, ne vienmēr sakrīt ar viņu interesēm, piemēram, dabūt cilvēkus uz klasiskās mūzikas koncertiem Bolderājas mūzikas un mākslas skolā ir diezgan sarežģīti. (Bolderājas grupas pārstāve)

Publika ir ieinteresēta uz profesionāļiem. Piemēram, grupa "Pērkons". Bet obligāti bezmaksas pasākumi. Lūsēna ar Muktupāvelu koncerts. Rīgas domes prakse ir tāda, ka taisa bezmaksas ielūgumus, lai nodrošinātu, ka zālē ir atbilstošs skaits apmeklētāju. Mums bija pasūtītas afišas, ko izlīmēt pilsētā pirms tā koncerta. Kad atveda afišas, mēs tās pat neatvērām vaļā un neaizsūtījām uz pilsētu izlīmēt, kāpēc cilvēkus tracināt? Uz šiem īpaši profesionāliem koncertiem ir milzīga interese. Bet, ja tas ir bezmaksas. Apkaimē tas noteikti ir tā. Mēs ļoti cenšamies to profesionālo mākslu arī šeit tā attīstīt un ielikt tajos pasākumos, kas ir no valsts jau apmaksāti. Reklāma pēc būtības nemainās, piedāvājam visu vienādi, bet šie profesionāļi piesaista interesi. (Kultūras un atpūtas centra "Imanta" pārstāve)

Galvenie iemesli, kāpēc respondenti neizvēlās apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē (%)

Pētījuma "Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs" dati, 2014

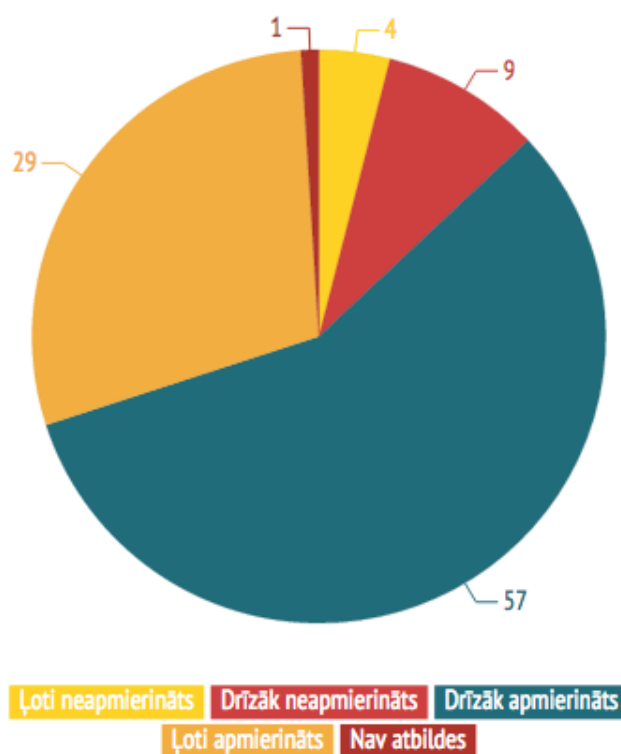
Vienkārši tas, kas tur notiek (kultūras namā), mani tā kā nesaista. Kori nepatīk klausīties, deju ansambļi, kas tur uzstājas, man arī īsti neinteresē. Manam vīram arī tādi nepatīk. Iespējams, ja kāds no maniem radniekiem dejotu, tad jau brauktu paskatīties. (Imantas apkaimes iedzīvotāja)

Kultūras pasākumu loma dzīves kvalitātes veidošanā

Aptaujas liecina, ka Rīgas iedzīvotāji kopumā ar dzīvi pilsētā un apkaimēs ir apmierināti, un kā viens no galvenajiem noteicošajiem faktoriem ir kultūras aktivitāšu esamība vai trūkums. Visā Rīgā veiktajā aptaujā 2014. gadā¹⁰ respondenti augstu novērtēja indikatoru “Radoša un eiropeska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi”, turklāt, salīdzinot ar 2013. gada datiem, pieaug apmierināto respondentu skaits. Iespējams, to var saistīt ar faktu, ka Rīga 2014. gadā ir Eiropas kultūras galvaspilsēta. Apmierinātība ar kultūras pasākumiem Rīgā ir tas rādītājs, kura pozitīvais vērtējums iedzīvotāju vidū pēdējo septiņu gadu laikā pieaudzis visvairāk – ja 2007. gadā tikai 23% iedzīvotāju novērtēja, ka ir ļoti apmierināti ar kultūras pasākumiem Rīgā, tad šogad jau 53%. Arī apkaimēs veiktā pētījuma dati liecina, ka iedzīvotāji kopumā ir apmierināti ar dzīvi savā apkaimē.

¹⁰ Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem”.

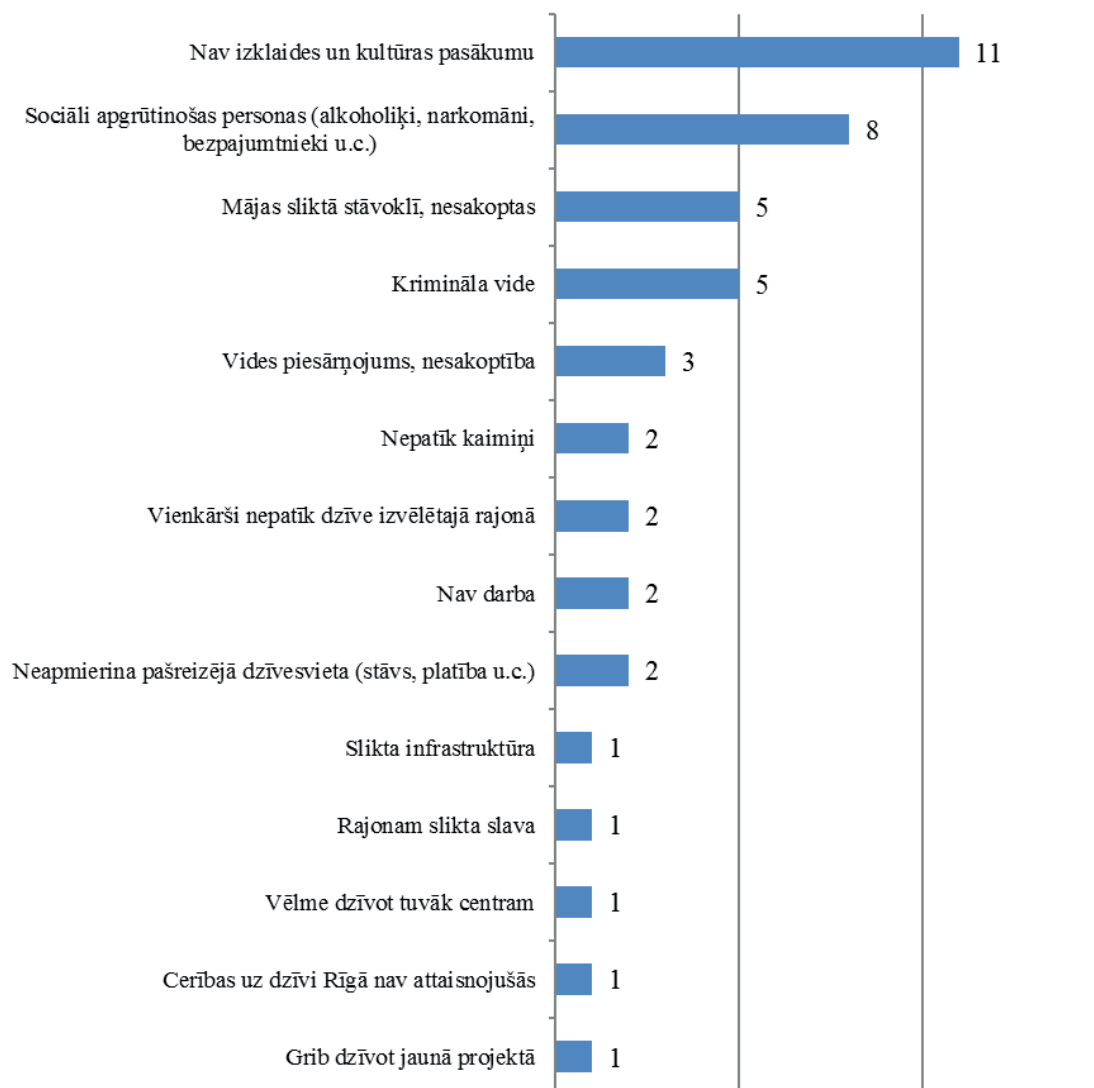
Apmierinātības līmenis ar dzīvi savā apkaimē kopumā (%)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Galvenie iemesli neapmierinātībai ar dzīvi savā apkaimē ir kultūras un izklaides pasākumu trūkums. Tikai pēc tam minēti sociāli iemesli – sociāli apgrūtināšas personas, krimināla vide un mājas sliktā stāvoklī. Tā kā uz minēto jautājumu atbildes ir snieguši tikai 37 respondenti, dati ir ilustratīvi, un tos nevar statistiski analizēt.

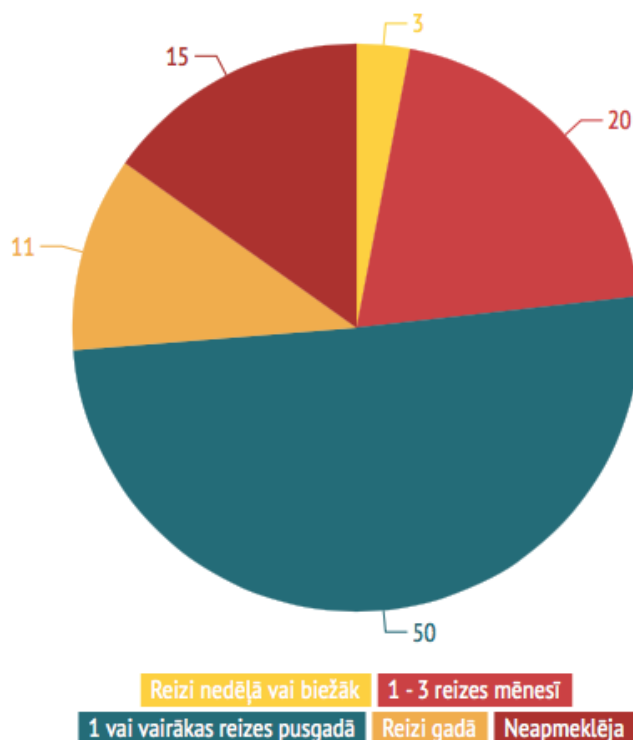
Neapmierinātības līmenis ar dzīvi savā apkaimē (veselos skaitļos)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Nozīmīgi, ka kā galvenais neapmierinātības iemesls ar dzīvi savā apkaimē dominē kultūras un izklaides pasākumu trūkums. Ja trūkst pasākumu apkaimē, tad jādodas uz Rīgas centru.

**Rīgas centrā notiekošo kultūras un izklaides pasākumu apmeklējums
pēdējos 12 mēnešos (%)**

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Pētījuma dati liecina, ka apkaimju iedzīvotāji apmeklē pasākumus Rīgas centrā (84% respondentu). Visvairāk uz Rīgas centru izklaidēties un baudīt kultūru dodas jaunieši no 15-30 gadiem, no kuriem 34% to dara vienu līdz trīs reizes mēnesī. Salīdzinot pēc izglītības rādītājiem, jāsecina, ka Rīgas centrā no apkaimēm visbiežāk pasākumus apmeklē skolēni vai vidusskolēni. Fokusa grupas diskusija atklāj, ka apkaimju iedzīvotāji dodas uz pasākumiem Rīgas centrā kompānijas dēļ un lai satiktu draugus. Piemēram, Muzeju nakti, “Staro Rīga” un citus lielos pasākumus centrā apkaimju iedzīvotāji pamana un apmeklē. Apkaimju iedzīvotāji stāsta, ka stāv rindās, gaida notikumu, izsaka vēlēšanos atnākt arī citreiz un nopirkt biļeti, lai visu tā mierīgi un bez steigas varētu apskatīt, tomēr biļeti nepērk un atkal gaida kārtējo Muzeju nakti.

Iešu nākamgad [uz Muzeju nakti]. Tā, es desmit gadu laikā būšu redzējusi visu. (Imantas apkaimes iedzīvotāja)

Esmu bijusi gan Muzeju naktī, gan “Staro Rīga” un arī Rīgas svētkos. Bet. Katru gadu gaidi. Tik daudz reklāmas par to visu, bet kaut kā, es nezinu, kāpēc un kāds ir tas iemesls, bet sanāk

tā vilšanās. Piemēram, Muzeju naktī Melngalvju namā bija tā milzīgā rinda, kas tur jāizstāv un nekam nevarēja ne piedurties, ne apskatīties. Visu laiku sanāk vilšanās. Varbūt, ja nebūtu tik milzīga tā reklāma Rīgā, tad varbūt nebūtu tā vilšanās sajūta. Nu, tie muzeji ir bez maksas muzeju naktī, un labi, ka cilvēki grib viņus apskatīt, Bet tāda sajūta, ka citur it kā nav, kur aiziet. (Ķengaraga apkaimes iedzīvotāja)

Secinājumi par pasākumu apmeklētāju analīzi

Būtiskākā auditorija apkaimēs ir sievietes ar bērniem, skolēni un pensionāri, kam pamatā ir jāveido kultūras piedāvājums. Pasākumu organizatoriem apkaimēs ir jārēķinās arī ar sabiedrības novecošanās tendenci un jādomā par daudzveidīgu piedāvājumu senioriem. Jāsecina, ka apkaimēs ir par maz iedzīvotāju interesēm atbilstošu kultūras pasākumu, tomēr iedzīvotāji izsaka vēlēšanos apmeklēt kultūras un izklaides pasākumus savā apkaimē.

Jaunieši kultūras un izklaides pasākumus pamatā dodas baudīt uz Rīgas centru, jo šai demogrāfiskajai grupai ir nepieciešams socializēties. Piedzīvojums ir nozīmīgs iemesls, kāpēc lielo pasākumu laikā jaunieši stāv rindās muzejos, drūzmējās, lai apskatītu vides objektus, bet nedodas tos baudīt ikdienā.

Kultūras projektu trūkums apkaimē ir arī viens no nozīmīgiem iemesliem iedzīvotāju neapmierinātībai ar dzīvi savā apkaimē.

Ko Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 ir mainījusi apkaimēs?

2014. gadā ir plašāks pasākumu piedāvājums apkaimēs, jo viena no *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programmas tematiskajām līnijām ir veltīta tieši piedāvājuma veidošanai Rīgas apkaimēs. Tā kā piedāvājums apkaimēs ir daudzveidīgāks, līdz ar to arī iedzīvotājiem ir vairāk izvēles iespēju kultūras piedāvājuma baudīšanai un kultūras dzīves organizatoriem iespēja pieteikt savas idejas un projektus.

(..) arī mēs saņemam finansējumu konkrētiem projektiem un pasākumiem. Piemēram, mums ir atbalstīts tāds apkaimju projekts “Ziemeļblāzmas svētdienas mākslas skola”, kur reizi mēnesī mums ir nodarbība – vienreiz par dzeju un otrreiz par zvejniekiem un to atspoguļojumu mākslā, trešo reizi par dzintara pavedienu, vai molu. Kvalitatīvas nodarbības par dažādām tēmām – kultūras, sabiedrības un mākslas mijiedarbībām. Atsaucība ir, bet, man kā šī projekta vadītājai, gribētos, lai to cilvēku ir vairāk, jo vidēji ir 30 cilvēki vienā nodarbībā. It kā jau tiem vadītājiem vieglāk strādāt tādā mazākā, bet, no otras puses, liekas, ka tas piedāvājums ir tik labs, ka ieguldītā nauda ir gana liela, lai nāktu vairāk. Gribētos vairāk, bet es domāju, ka Rīga 2014 noteikti arī mudina iedzīvotājus vairāk apmeklēt, painteresēties un iesaistīties. (Kultūras pils “Ziemeļblāzma” pārstāve)

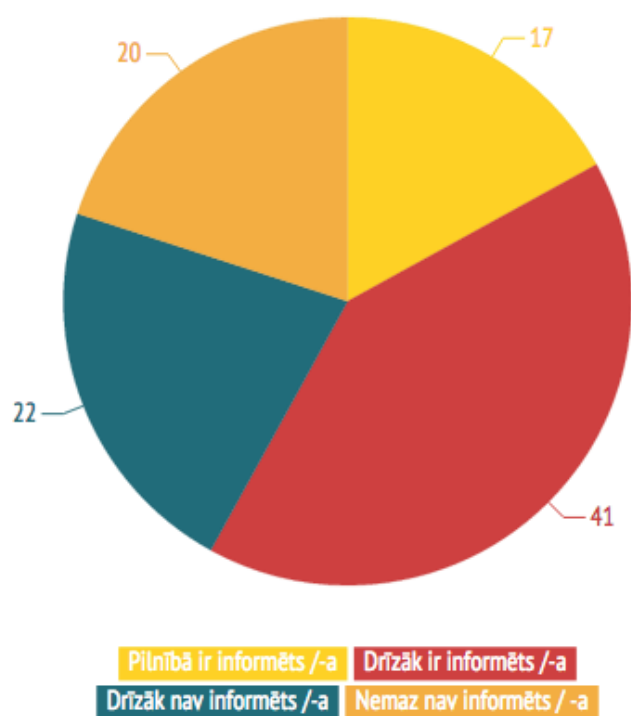
Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 ir veicinājusi interesi par apkaimēm kā pievilcīgām kultūras pasākumu norises vietām. Sarkandaugavas kultūras pasākumu organizatori definē savu apkaimi nevis kā radošu kvartālu, bet kā radošo apkaimi, iesaistās projektos un piesaka Rīgas kultūras telpā jaunu norises vietu laikmetīgās mākslas norisēm.

Sarkandaugava, pateicoties mūsu darbībai, kļuva populāra. Arī citi mākslinieki saprata, ka tur kaut kas notiek un ka var kaut ko darīt, ka tas ir interesanti, jo “Survival Kit” jau būtībā atnāca vienlaicīgi ar mums. Un Rīga – Kultūras galvaspilsēta. Viss savienojas kopā kā tāds loģisks turpinājums. Nevis tā, ka nāca Rīga 2014 un mēs te arī tagad darīsim kaut ko, bet mēs jau bijām tie iniciatori, kāpēc viņi līdz turieni tika atvesti un saprata, ka tā ir interesanta apkaime un aktīva apkaime. (biedrības “Vizuālās kultūras klubs” pārstāve)

Analizēto apkaimju iedzīvotāji ir informēti par *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* norisēm, tomēr salīdzinoši maz apmeklē. Fokusa grupas intervijā apkaimju iedzīvotāji atzina, ka ir ļoti daudz reklāmas un informācijas, un norāda, ka *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programma orientēta uz tūristiem.

(..) man ļoti reti sanāk būt centrā pēdējā laikā, bet, kad esmu centrā, visu laiku nāk tūristi ar kaut kādām kartēm, kas laikam arī ir izplatītas saistībā ar to Rīga 2014. Viņi prasa – kā tur nokļūt, kā aizbraukt tur un kā aizbraukt tur? Man ir gadījies tā, ka pēdējo divu mēnešu laikā kādi 10 cilvēki tiešām ir pienākuši klāt, līdz šim nekad tik daudz nav bijuši. Un visi ar tām kartēm. Tas man liekas, ka vairāk ārzemniekiem ir nekā mums pašiem. Mēs jau redzam, kā tas ir ikdienā, ka īsti jau tā nekas nav mainījies. (Ķengaraga apkaimes iedzīvotāja)

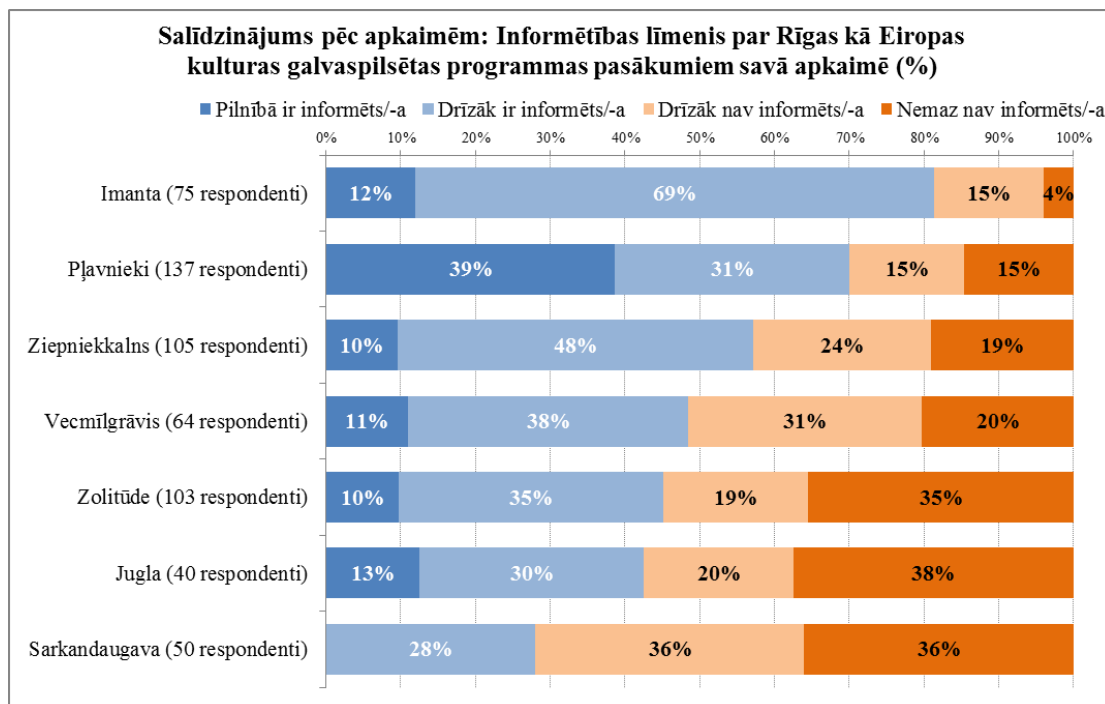
Informētības līmenis par Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas pasākumiem SAVĀ APKAIMĒ (%)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Apkaimju iedzīvotāju aptauja liecina, ka iedzīvotāji minētajās apkaimēs ir informēti – 58% respondentu ir atbildējuši apstiprinoši, kas nozīmē, ka informācija par Rīgu kā Eiropas kultūras galvaspilsētu ir sasniegusi Pļavnieku, Imantas, Sarkandaugavas un citu pētījumā ietverto apkaimju iedzīvotājus. Tomēr, ja 42% saka, ka nav informēti, tas ir pietiekami nozīmīgs rādītājs, lai analizētu komunikācijas efektivitāti. Izvēlētie

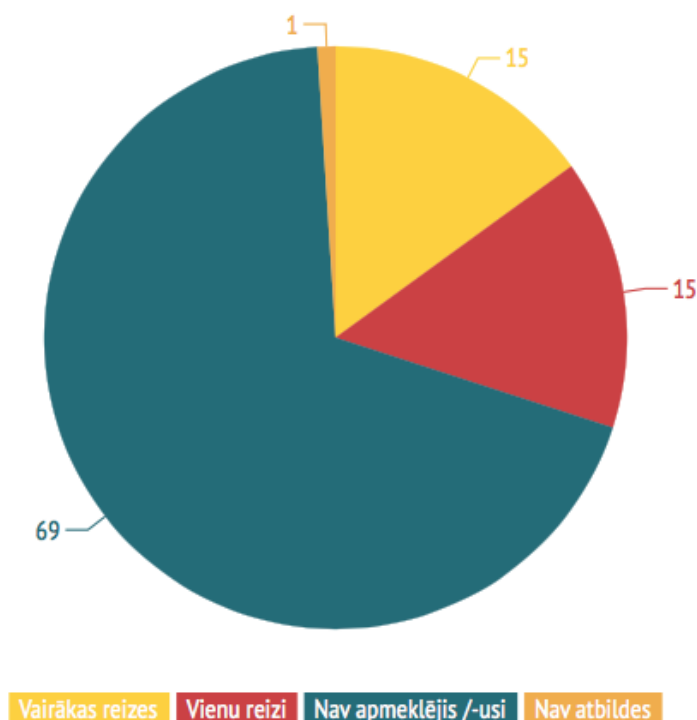
informācijas izplatīšanas kanāli ir uzrunājuši latviski runājošos, jo pētījuma dati liecina, ka latviešu valodā ģimenē runājošie ir informētāki.

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Pārsteidzoši, ka Pļavnieku un Imantas apkaimēs respondenti ir visinformētākie par *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* pasākumiem savā apkaimē, lai gan katrā no šīm apkaimēm ir noticis tikai viens pasākums lielāka projekta ietvaros. Sarkandaugavas apkaimē notika 10 pasākumi, kas bija *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programmā, bet iedzīvotāji uzskata, ka nav informēti. Pārsteidzoši zemi ir arī apmeklētības vidējie rādītāji. Piemēram, Ziepniekkalnā “Baltās nakts” ietvaros notika *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* pasākums, tomēr fokusa grupas diskusija apliecināja, ka vietējie iedzīvotāji, pat redzot, ka tur kaut kas notika, tā īsti nesaprata, kas tas ir un kam par godu minētais pasākums notiek. Trūkst saiknes starp pasākumu un ziņu, ka tas ir *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projekts. Iespējams, ka apkaimju iedzīvotāji nav izvērtējuši, kuri no pasākumiem ir *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* pasākumu programmā.

Apmeklētības līmenis Rīgas kā Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas pasākumiem SAVĀ APKAIMĒ (%)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Šīs aptaujas dati liecina, ka *Rīga - Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* programmas pasākumus savā apkaimē ir apmeklējuši tikai 30% respondentu, bet 69% respondentu nav apmeklējuši. Savukārt kultūras dzīves organizatori apkaimēs apliecina, ka, ja būs pietiekami interesants un nozīmīgs pasākums, cilvēki uzzinās, atnāks un sameklēs paši.

(..) viņiem vajag, lai ir notikums. Pēc pasākuma [Daugavgrīvas cietoksnī] vēl stundas divas cilvēki plūda, jo bija nostrādājis klusais telefons, ka cietoksnī kaut kas notiek. Par to, kādam tam notikumam jābūt, par to vēl ir jādomā, bet man šķiet, ka tā būtu ideāla forma – vēsturiskais pamats, kas te ir, visas tās tautības, kas te ir bijušas. Tā varētu būt baigi integrējoša lieta, ka viņi vēsturi ierauga. Tas varētu būt veids, kā runāt ar cilvēkiem par vēsturi. Vai tiem notikumiem. Jo viņiem interesē. (Bolderājas grupas pārstāve)

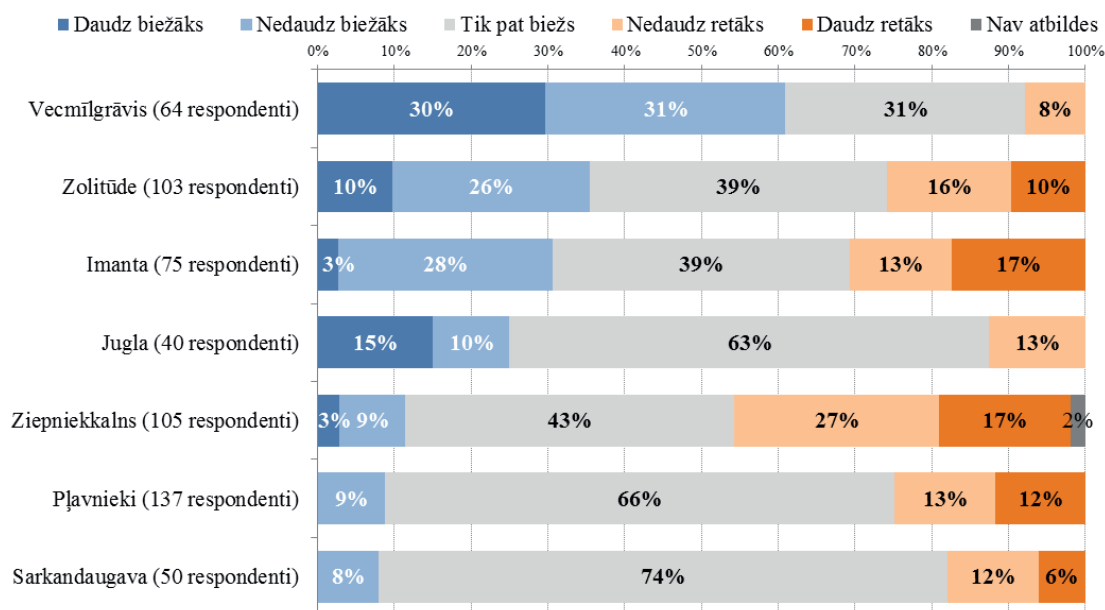
(..) visos svētkos ir iespēja uzstāties koriem, tautas deju ansambļiem, tiem, kas vijoles spēlē. Tādiem, kas nav tik populāri. Bet, piemēram, uz tādu mazpilsētu uzaicina, piemēram, Donu, un visi iet. Varbūt, ka varētu tas Dons Ķengaragā uzstāties vai Pļavniekos. Nu kāpēc nē? Kaut

kādus tādus tos pasākumus, nu tādus, jautrākus. Nevis tādus, ka tu aizej un nekā. Nu, piemēram, Ķengaragā tajā parciņā uz skatuves bija kamermūzika vai kaut kas tāds. Nu tas ir tik maziņš procents, kam tas interesē. Tādus koncertus vajag kādā skolā, bet parkā jautrāku un aktīvāku, kur vairāk intereses ir. Un tad nav svarīgi, vai tu esi latvietis, vai tu esi krievs, visi iet un klausās, un visiem patīk. Kāpēc nē? Parasti tādi lielie mākslinieki ir krastmalā, kur viņi nodzied vienu dziesmu kādā lielākā koncertā un viss. Kāpēc viņš nevar apkaimē? (Ķengaraga apkaimes iedzīvotāja)

Kā norādīts Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojumā “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem” 2014. gadā, kultūras un izklaides pasākumu apmeklēšana savā apkaimē šogad ir būtiski pieaugusi (par ne mazāk kā 10%)¹¹. Turpretim apkaimju aptaujas dati liecina, ka kultūras un izklaides apmeklējumu biežums nav īpaši mainījies, vidēji tas ir tāds pats kā iepriekšējos gados. Iespējams, ka ir palielinājies kopējais apmeklētāju skaits. Kā atzīst kultūras pasākumu organizatori, tad daudz kas interesants nebūtu noticis finansējuma trūkuma dēļ, un pasākumu organizatori nevarētu pārliecināties, ka cilvēkiem ir vajadzība un vēlēšanās apmeklēt pasākumus. Līdz ar to ir iespējams secināt, ka respondenti gada griezumā paši nesalīdzina un atbildi sniedz par to, kā domā, nevis kā dara.

¹¹ Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums “Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem”.

Salīdzinājums pēc apkaimēm: Kultūras un izklaides pasākumu apmeklējuma biežums 2014.gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem (%)

Pētījuma “Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs” dati, 2014

Viena trešā daļa no respondentiem Vecmīlgrāvja apkaimē ir sākuši daudz biežāk apmeklēt pasākumus, kas skaidrojams ar pirmo pilno kultūras pils “Ziemeļblāzma” darbības gadu. Nedaudz biežāk pasākumus apmeklē arī viena trešā daļa Imantas apkaimes iedzīvotāju, lai gan Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 programma apkaimē bija niecīga. Kultūras dzīves organizatori ir pārliecināti, ka, ja arī apmeklētāju paradumi pagaidām nav mainījušies, tad mainoties piedāvājumam, tie mainīsies. Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 ir palīdzējusi piesaistīt projektu un pasākumu organizatorus no citām Rīgas apkaimēm, kas, pateicoties apkaimes kolorītam, ir kļuvuši ieinteresēti, kļuvuši par savējiem.

(..) tiem, kas nāk no malas, piemēram, Kaspars Goba ar savām filmām. Viņa atskaites punkts ir ārpusē un viņiem vienai – kur. Ir divpusēji, tie, kas no iekšpuses uz āru, un tie, kas no ārpuses uz iekšu (Starptautiskā fotogrāfijas vasara skola, Rīgas salas, Orbīta). 2014. gads ir ietekmējis to, ka nāk tie dažādie organizatori. Neticu, ka visi tie cilvēki ir šausmīgi ieinteresēti un fano par Bolderāju. Viņiem bija iespēja, piedāvājums, un viņi nāca. Kas ir forši, ka viņi daudzi kļuva par faniem rezultātā. Piemēram, Strokins. Viņam Bolderājas projekts kā liels uzvaras gājiens Eiropā, par ko paši bolderājieši nemaz nenojauš. Uzsit pa plecu un pasaka, ka Tu esi foršs, pat nezinot, kā Tevi sauc. (Bolderājas grupas pārstāve)

Secinājumi par *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* radītajām izmaiņām apkaimēs

Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014 ir palielinājusi interesi par apkaimēm kā pievilcīgām kultūras pasākumu norises vietām kultūras dzīves organizatoru skatījumā. Pieejamais finansējums nodrošināja iespēju vietējiem apkaimju organizatoriem īstenot savas idejas plašākā mērogā. Tomēr trūkst saiknes starp pasākumu un ziņu, ka tas ir *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projekts. Iedzīvotāji tiek lēnām pieradināti pie kultūras pasākumu klātbūtnes, ja pasākumiem apkaimē ir regulāra norises vieta, ar katru nākamo projektu palielinās arī interese un iesaiste. Vairākās norises vietās pasākumi ar vienādu nosaukumu mulsina un traucē uztvert informāciju. Iespējams, ka apkaimju iedzīvotāju izpratne par *Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta 2014* projektiem būtu lielāka, ja vietējos nevalstisko organizāciju līderus iesaistītu programmā kā apkaimju kultūras piedāvājuma kuratorus vai vēstniekus. Kultūras projektam ir jābūt notikumam vietējā apkaimē, tad arī iedzīvotāji nāks un piedalīsies, kā arī paši sameklēs informāciju.

Kultūras pasākumu piedāvājums 2014. gadā apkaimēs bija lielāks, un kultūras pasākumu apmeklētāju skaits nedaudz pieaudzis, nodrošinot nepārtrauktību piedāvājumā, iespējams kultūras apmeklētāju skaitu lēnām turpināt palielināt.

Apkaimju salīdzinājums un secinājumi

Pētījuma dati dod iespēju salīdzināt līdzdalības iespējas un kultūras pasākumu apmeklējuma novērtējumu piecās analizētajās apkaimēs.

Kritērijs	Imanta	Sarkandaugava	Vecmīlgrāvis	Plavnieki	Bolderāja
<i>Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta</i> 2014 kultūras pasākumu piedāvājums	3	10	9	2	7
Kultūras centrs apkaimē	Ir	Nav	Ir	Nav	Nav
Kultūras mantojums apkaimē	Nav	Ir	Ir	Nav	Ir
Daudzpusēja sadarbība apkaimē	Daļēji	Ir	Nav	Nav	Daļēji
Kultūras nevalstisko organizāciju aktivitāte	Nav	Ir	Nav	Daļēji	Ir
Apmeklējuši pasākumus savā apkaimē (12 mēnešu laikā)	83%	52%	74%	15%	Nav datu
Iedzīvotāju iesaiste talkās apkaimē*	11%	12%	4%	32%	24%
Iedzīvotāji, kas pavada laiku kopā ar citiem apkaimes iedzīvotājiem*	20%	74%	28%	54%	24%
Iedzīvotāju aktivitāte sociālajos tīklos	Nav	Ir	Ir	Ir	Ir
Iedzīvotāji, kas darbojas pašdarbības kolektīvā*	13%	6%	13%	6%	5%

Pētījuma "Kultūras pieejamība un līdzdalības iespējas Rīgas apkaimēs", 2014

*Pētījuma Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultātu ziņojums "Rīgas iedzīvotāju apmierinātība ar pašvaldības darbību un pilsētā notiekošajiem procesiem" dati, 2014

Jāsecina, ka Sarkandaugavas apkaimē iedzīvotāji pavada laiku kopā ar citiem apkaimes iedzīvotājiem, kas varētu būt saistīts arī ar daudzpusējo sadarbību apkaimes ietvaros. Pļavnieku apkaimes iedzīvotāji ir aktīvi talkotāji savā apkaimē, kā arī pavada laiku kopā ar citiem apkaimes iedzīvotājiem, tomēr nerodas jaunas iniciatīvas apkaimē, jo nevalstisko organizāciju aktivitāte aptver nelielas iedzīvotāju kopas un nav daudzpusējas sadarbības. Tā kā Imantas un Vecmīlgrāvja apkaimēs ir kultūras centrs, tad šajās apkaimēs iedzīvotāji ir iesaistījušies amatiermākslas kolektīvos. Bolderājas apkaimē ir nozīmīga kultūras nevalstiskās organizācijas aktivitāte, kas daļu iedzīvotāju mobilizē un iesaista apkaimes aktivitātēs. Vecmīlgrāvja apkaimes iedzīvotāju viedoklis liecina, ka aktīvie apkaimes iedzīvotāji novērtē piedāvājumu kultūras pilī "Ziemeļblāzma". Pļavnieku apkaimes iedzīvotāji apmeklē pasākumus ārpus savas apkaimes. Rīgas pašvaldības kultūras dzīves organizatoriem kopā ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem jāveido stabils kultūras piedāvājums apkaimēs, jo iedzīvotāji neanalizē, kāpēc pasākumi notiek, bet apmeklē, ja tie notiek regulāri.

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs (LKA ZPC) ir dibināts 2006. gadā. Tā ir LKA struktūrvienība, kuras mērķis ir veikt pētījumus humanitārajās un sociālajās zinātnēs un mākslās, kā arī piedalīties LKA studiju programmu īstenošanā. Centrs ir reģistrēts Latvijas Zinātnisko institūciju reģistrā un kopš 2007. gada, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, saņem valsts budžeta finansējumu.

LKA zinātnisko personālu ievēl LKA Senāts uz pieciem gadiem konkursa kārtībā. LKA ZPC kompetence ir veikt teorētiskos un praktiskos pētījumus, veidot un vadīt zinātniskās programmas un projektus, veidot darba grupas zinātnisko programmu un projektu izstrādei, publicēt zinātniskos pētījumus, organizēt kongresus, konferences, seminārus, publiskus lasījumus, simpozijus, izstādes u.c., sadarboties ar fiziskām un juridiskām personām un sniegt zinātniskās pētniecības pakalpojumus.

Centrs katru gadu rudenī rīko starptautisku zinātnisku konferenci "Kultūras krustpunkti", kas pulcē studentus, pasniedzējus, nozares profesionāļus un kultūrpolitikas veidotājus, pavasarī – studentu zinātnisko konferenci "ZinātMāksla". Tiek izdots zinātnisko rakstu krājums "Kultūras Krustpunkti". Centram pētījumus pasūta LR Kultūras ministrija, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Latvijas Radošo savienību padome un kultūras organizācijas reģionos.

2014. gadā Valsts pētījumu programmas ietvaros Centrs uzsāk realizēt programmu "Habitus", kuras ietvaros īstenos pētījumu "Latvijas kultūras tradīciju ilgtspēja inovatīvā vidē". Tā galvenais rezultāts būs Baltijas valstu Dziesmu un deju svētku tradīcijas salīdzinājums.

www.lka.edu.lv

admin@lka.edu.lv